

הישיבה השלושים-ושלוש של הכנסת התשיעית

יום רביעי, י"ד חשוון תשל"ח (26 אוקטובר 1977)
ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מוכיר הכנסת נ. לורך :

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 9), תשל"ח-1977, שחזר מוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ח. גרוסמן:

הנני מתכבדת לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. שאלות ותשובות

שר-החקלאות א. שרון:

1. התשובה שלילית.

2. מעולם לא הצהרתי הצהרה זו.

3-5. אין לי מה להוסיף לאור תשובתי לשאלות 1 ו-2.

268. ידיעות על התנחלויות חשאיות

בגדה המערבית

חברי-הכנסת מ. פעיל שאל את שר החקלאות ביום כ"ד בתשרי תשל"ח (6 באוקטובר 1977):

נוכח הידיעות על הקמת התנחלויות חשאיות בגדה המערבית והסכמים חשאיים עם "גוש אמונים", רצוני לשאול:

א. האם הוקמו לאחרונה התנחלויות סודיות בשטח חים?

ב. האם נכונה הידיעה שאזרחים אנשי "גוש אמונים" קיבלו רשות ללבוש מדי צה"ל?

ג. האם מממנת מערכת הבטחון את "גוש אמונים"?

ד. אם כן — האין בכך משום פוליטיזציה של צה"ל?

שר-החקלאות א. שרון:

א-ג. התשובה שלילית.

ד. לאור תשובתי לשאלות א-ג, התשובה שלילית.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בעצם, מאחר שלא נעניתי על השאלתה אני יכול לחזור עליה. אולם השאלה הנוספת שלי היא כזאת: האם אנשי "גוש אמונים", אשר יושבו באמצעות ממשלת ישראל והחלטותיה, כפי שהשר אומר, לובשים מדי צה"ל, מקבלים תקציב מצה"ל ומקבלים עבודה מצה"ל? והאם כל זה נעשה בתיאום עם המוסדות המיישבים של הסוכנות היהודית?

שר-החקלאות א. שרון:

הסטאטוס של המתיישבים הובהר מעל במה זו מספר פעמים. המתיישבים אינם לובשים מדי צה"ל. כל פעולות

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הראשון בסדר-היום: שאלות ותשובות.

236. על התנחלויות חשאיות ביהודה ובשומרון

חברי-הכנסת א. אליאב שאל את שר החקלאות ביום ח' בתשרי תשל"ח (20 בספטמבר 1977):

1. האם יש אמת בהצהרת שר החקלאות שבחודש האחרון בוצעו התנחלויות חשאיות ביהודה ובשומרון?

2. אם אמנם בוצעו התנחלויות כאלה — היכן הן?

3. מדוע היה צורך לאחוז בשיטת "גנבים בלילה"?

4. האם ידע ראש הממשלה על הפעולה הזאת והאם תואמה אתו מראש?

שר-החקלאות א. שרון:

1. מעולם לא השמעתי הצהרה כזו.

2-4. אין לי מה להוסיף לאור תשובתי לשאלה 1.

חיים קורפו (הליכוד):

אינני מבין מדוע חולקה התשובה לשני חלקים.

היו"ר ח. גרוסמן:

אתה בעל השאלתה?

חיים קורפו (הליכוד):

לא, אני בעל הקריאה.

238. ידיעה על הקמת ישובים ביהודה ושומרון

ללא הודעה בריבים

חברי-הכנסת י. שריד שאל את שר החקלאות ביום ח' בתשרי תשל"ח (20 בספטמבר 1977):

אבקש את כבודו להשיב לי:

1. האם נכון הוא כי בחודש האחרון הוקמו ביהודה ובשומרון ישובים חדשים שעל הקמתם לא פורסם בריבים, כפי שמוסר שר החקלאות בראיון ל"מעריב"?

2. אם לאו — מה פשר הודעתו של השר?

3. אם כן — בכמה ישובים מדובר?

4. מה הוא מיקומו המדויק של כל אחד מהישובים האלה?

5. מה היא הסיבה שבגללה העלימה הממשלה מור-

עת החוץ והבטחון, מהכנסת ומהציבור הרחב את עוב-

דת הקמתם של הג'ל?

שמואל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
כך שמענו.

יוראן עטשי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
אני רוצה להבהיר את שאלתי לחברי הכנסת.

היו"ר ח. גרוסמן:
השאלה הובנה על-ידי שר החקלאות.

שר-החקלאות א. שרון:
אחזור על תשובתי כדי שתבין יותר טוב: כל אדם, המתיישב ללא רשות ובניגוד לחוק על קרקע מקרקעי ישראל, נחשב לזר. כל אדם, אם הוא יהודי — — —

יוראן עטשי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
אני חושב שזו הצהרה חריפה ביותר שאתה נותן באולם הכנסת.

היו"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת עטשי, אתה יכול להגיב, אבל לא בעקבות שאלה נוספת.

אמנון לין (הליכוד):
חושבני שחלה כאן טעות מצד השר. לפי החוק, הוא אינו נחשב כזר אלא כמסיג גבול. יש הבדל במינוח המשפטי.

יוראן עטשי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
זה — כן, לזה אני מסכים.

היו"ר ח. גרוסמן:
אין ויכוחים בעת תשובות לשאילתות.

שר-החקלאות א. שרון:
ברשות היושב-ראש, אני רוצה להבהיר, בגלל רגגי שות הנקדה שדובר בה, שהממשלה הזאת רואה את כל אזרחי ישראל כאזרחים שווים וכך היא אמנם פועלת. אולי לא כך היה בעבר בעת שכינה ממשלה אחרת, אבל ממשלה זו חזרה והצהירה שאזרחי המדינה כולם שווים.

שמעון פרס (המערך):
סלח לי, אדוני שר החקלאות, אתה רשאי לדבר על הממשלה הזאת, אבל אין אתה יכול להגיד שהממשלות הקודמות לא התייחסו לכל אזרחי ישראל כאל אזרחים שווים.

יצחק ברמן (הליכוד):
סליחה, גברתי היושבת-ראש, האם ויכוח זה ניתן להיעשות במסגרת של שאילתות ותשובות?

היו"ר ח. גרוסמן:
אני מבקשת לסיים את הוויכוחים הפנימיים ולאפשר לשר החקלאות להמשיך בתשובותיו.

שר-החקלאות א. שרון:
אני רוצה לחזור ולהדגיש: ממשלת ישראל היום רואה את כל אזרחי המדינה כאזרחים שווים ופועלת כך לגביהם. כאשר מצויינת המלה "זר", המדובר הוא מבחינת החוק באדם הנכנס לשטח שאינו שלו. דינו של כל אדם כזה יהיה כ"זר" — יהיה זה אזרח ישראלי בן העדה הדרונית, בן העדה הערבית או בן העדה היהודית. זר הוא אדם שמבחינת החוק נכנס לשטח שאינו שייך לו.

ההתיישבות מתואמת עם המוסדות המיישבים, כמקובל בכל צורת התיישבות אחרת בארץ.

271. 12 התנחלויות הפגנתיות של "גוש אמונים"
חברי-הכנסת א. אליאב שאל את שר החקלאות ביום כ"ד בתשרי תשל"ח (6 באוקטובר 1977):

נוכח הידיעות על כוונת "גוש אמונים" להעלות 12 התנחלויות הפגנתיות בחול-המועד סוכות, אבקש מכבודו להשיב לי לשאלות הבאות:

א. האם מיבצע זה מתואם עם ראש הממשלה ו/או עם שר החקלאות?

ב. כיצד מיישב ראש הממשלה הפגנה כזו עם שליוחות השלום של שר-החוץ משה דיין בארצות-הברית?

שר-החקלאות א. שרון:
א. כל התיישבות מתבצעת על-פי תכנית ממשלתית ולפי לוח הומנים שנקבע על-ידי הממשלה.

ב. התכנית הממשלתית להתנחלות תואמת את מהלכיה המדיניים של ישראל.

272. הנדרת המושג "זרים" כלפי אנשים

המתיישבים שלא כחוק

חברי-הכנסת ז. עטשי שאל את שר החקלאות ביום כ"ד בתשרי תשל"ח (6 באוקטובר 1977):

בעתון "מעריב" מיום 9 בספטמבר 1977, בראיון שנתה, טענת באחת התשובות שלך כי הנך "מטפל בהשתלטות זרים, רעבים, על קרקעות המדינה"; "קרקע לאומית נחמסת על-ידי זרים"; "כעשרת אלפים ערבים הקימו כ-500 יחידות מגורים על קרקע הלאום מאשקלון ועד חדרה..."; וכו'.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם מתכוון השר במושג "זרים" לערביי ישראל?
2. אם לא — מי הם ה"זרים", נתני איוו מדינה ובעלי אילו דרכונים?
3. האם לא חושב השר כי ערבים זכאים להקמת יחידות מגורים בין אשקלון לחדרה?
4. מי הם הזרים שהשר רוצה למנוע השתלטותם על קרקע המדינה?
5. מי הם הזרים שעליהם נחמסת קרקע לאומית?
6. האם אי-מתן תמריצים ליהודים ליישב את הגליל ונטישת מתיישביו פירושה "גליל גויים"?

שר-החקלאות א. שרון:
1. התשובה שלילית.

2, 4 ו-5: כל אדם, המתיישב ללא רשות ובניגוד לחוק על קרקע מקרקעי ישראל, נחשב לזר.

3. כן, זכאי בתנאי שיפעל לפי החוקים המחייבים את כל אזרחי המדינה.

6. השאלה אינה ברורה.

היו"ר ח. גרוסמן:
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת עטשי.

יוראן עטשי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
האם השר חושב שאם אזרח מסוים אינו פועל לפי החוק, במקרה מסוים, הוא חדל להיות ישראלי, הוא נחשב כזר?

חוברת ב', ישיבה ל"ג

— שאלות ותשובות (עמאר, גרוסמן, שרון, עטשי, אלוני); הצעות לסדר-היום (גרוסמן, שחל, קצב) —

משה עמאר (המערך):
אני מציע לא להיכנס עכשיו לויכוח הזה. אולי יבדוק זאת השר פעם נוספת וישאיר את התשובה להודמ"נות אחרת.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני-אפשר להתווכח על תשובה לשאלתה. אפשר להגיב בצורה אחרת, אבל לא בצורה זו.

שר-החקלאות א. שרון:

ברשותך, גברתי היושבת-ראש, אולי עוד מלה: מדובר כאן על חסגת גבול. כל אדם, המסיג גבול ונכנס לשטח שאינו שלו שהוא בבעלות אדם אחר, הוא זר. אני מודיש שוב: אין הבדל בין איזו עדה הוא איש זה.

יזדאן עטשי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

כאשר אתה מצהיר הצהרות כאלה מעל דפי העתון, היה טוב לוא היית מפרש זאת כך, כדי שיהיה ברור לכולם. כפי שהדברים נאמרו, הם הובנו אחרת לגמרי.

278. פירסומים בדבר לוח זמנים להתנחלויות

של "גוש אמונים"

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר החקלאות ביום כ"ד בתשרי תשל"ח (6 באוקטובר 1977):

ג. הצעות לסדר-היום

1. החנינה שהוענקה ליהושע בן-ציון

המליץ, כממלא-מקום של שר המשפטים, על מתן החנינה ליהושע בן-ציון. מה פשרה של מהירות זו? הנימוק הרשמי לחנינה הוא מצבו הבריאותי הרע של בן-ציון. אך טענה זו כבר הועלתה על-ידי בן-ציון לפני בית המשפט ולא רק פעם אחת.

רבותי חברי-הכנסת, לאחר שבן-ציון הורשע בבית המשפט המחוזי וניתן גזר-הדין, הוא עירער על גזר-הדין לפני בית-המשפט העליון. בית-המשפט העליון, בעת שהחליט בעירעור, אמר על כך בדברים ברורים שהתיתסו למצב בריאותו של בן-ציון. הוא אמר: "... עניין זה של מחלתו של בן-ציון הטריד אותנו לא מעט, כי כאן אנו דנים בדיני נפשות פשוטו כמשמעו, אך לבסוף החלטנו שגם הוא אינו מצדיק את שינוי מידת העונש על-ידי בית-משפט זה".

בן-ציון לא הסתפק בפסק-הדין הזה והגיש ערעורים על גבי ערעורים, עד שבית-הדין הגבוה לצדק דן בסוגיה הספציפית, לאחר ש-13 ועדות רפואיות דנו בעניין ודחו את בקשתו של בן-ציון. בית-הדין הגבוה לצדק, שדן בנושא, החליט כך: "לגופו של עניין לא נחה דעתו של בית-המשפט שמצב בריאותו של העותר, ככל שהוא מצב קשה, מצריך או מצדיק את שחרורו ממצרו. העותר מקבל טיפול רפואי מתאים בבית-החולים ואין אנו מוצאים סיבה לשנות את ההחלטה".

אבל לא רק זאת. ראש הממשלה, בתפקידו כשר המשפטים, החליט את אשר החליט כאשר צוות רפואי עמד להגיש את מסקנותיו, לאחר ששר המשפטים פנה וביקש להרכיב צוות זה. ובטרם סיים הצוות הרפואי את עבודתו — הוא עוד לא כתב את חוות-הדעת ולא העביר אותה — היתה התערבות והיתה המלצה לחנינה. רבותי חברי

היו"ר ח. גרוסמן:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום. ראשונה, הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת משה שחל, בנושא: החנינה שהוענקה ליהושע בן-ציון. רשות הדיבור לחברת-הכנסת שחל.

משה שחל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הבאתו של בן-ציון יהושע לדין והעונש שהוטל עליו ציינו תחילת תהליך מבריא של חשיפת עבריינות כלכלית במדינה, שעד אז אולי היתה חסויה ומוגנת. לזכותה של הממשלה הקודמת ייאמר כי לא היססה לאפשר למנגנוני התביעה והחקירה לחקור ולהעמיד לדין גם אנשי צמרת. משפטו של בן-ציון היה, על כן, נקודת מפנה חיובית בחברה הישראלית. החנינה, שהעניק ראש-הממשלה וממלא-מקום שר המשפטים מר מנחם בגין, פורצת פרצה חמורה במערכת המשפטית — —

משה קצב (הליכוד):

אתה צריך לדעת שחנינה מעניק הנשיא ולא ראש הממשלה. כמשפטן אתה צריך לדעת זאת.

משה שחל (המערך):

אני מציע שתיתנו לי לסיים לפחות את המשפט השני. אני מניח שלראש הממשלה תהיה אפשרות להשיב לאחר מכן.

מה שקבע שר המשפטים בהמלצתו הוא קביעה חד-משמעית כי מחלתו של אדם עלולה מהיום והלאה להוות חסינות מפני החוק, יהיו המעשים שביצע חמורים ככל שיהיו, ראש-הממשלה מר מנחם בגין לא המתין עד שימונה שר משפטים. משום-מה אצה לו הדרך והוא

ממעצר בטענה שחלה. אבל היועץ המשפטי לממשלה דאג, מאיר שמגר, התנגד בתוקף, ובצדק התנגד. הוא טען כי מבחינת ההיגיינה הציבורית מוטב שהמדינה תישא בהוצאת החזקת חשוד בבית-החולים ובלבד שלא ישוחרר, כי מה ששובע אינו נושא בריאותו של עבריין; בפלילים קובעת גם בריאות הציבור המחייבת שבו-ציון יהושע ושכמותו יישארו במעצר. ואכן בזמנו כך היה. אחר-כך — מוטב לזכור — הורשע בו-ציון יהושע בבית-המשפט המחוזי; עונשו הוחמר בבית-המשפט העליון. שני בתי-המשפט כתנו את מצב בריאותו וקבעו כי מקומם בכלל. מאוחר יותר דנה במצב בריאותו ועדת שיחרורים. כל אלה לא החליטו על מתן חנינה, למעט רופא אחד המבין טוב מכולם והוא ראש הממשלה. הוא עשה מה שסירבו לעשות יצחק רבין, חיים צדוק ורבים אחרים. הוא החליט להמליץ לפני הנשיא לחון את הגנב חרף דעתה של המערכת המשפטית, שאותה הוא נוהג לפאר ולרומם בכל הזדמנות. ואכן המערכת המשפטית הגיבה — ובחומרה רבה שלא היה לה תקדים במדינת ישראל — תגובה עליידי נשיא בית-המשפט העליון. וראש הממשלה עשה זאת אף-על-פי שידע כי מערכת זו דנה במצב בריאותו של יהושע בו-ציון יותר מאשר במצב בריאותו של כל עבריין אחר.

אני רוצה לשאול את ראש הממשלה אם כאשר הוא המליץ על החנינה בדק וידע על קיומם של חולים אחרים בבית-ההסוהר. האם הוא מכיר את מקרהו של שאול נתמיה? האם הוא יכול להשיב לי שאלות מקרה חמור פחות ממקרהו של יהושע בו-ציון? האם יוכל לומר כאן לפני הכנסת שאין בבית-ההסוהר אנשים שמצב בריאותם חמור מזה של בו-ציון יהושע?

יש לי חדשות בשבילך, אדוני ראש הממשלה: לפני זמן לא רב ביותר היינו, חברי-הכנסת עוזי ברעם ואנוכי, אצל היועץ המשפטי לממשלה והבאנו לפניו חומר שעשוי להאיר באור מאוד מאוד משונה את כל ההליך, את כל הפעולה, את כל מה שנעשה מסביב לבדיקה הרפואית ולמצאים הרפואיים שהביאו להמלצה שניתנה לחנינתו של יהושע בו-ציון. אומרים כי מר בגין זכר לבו-ציון את חסד תמיכתו בארץ-ישראל השלמה. אומרים, כך, אדוני ראש הממשלה. עד כמה שאני מכיר את אנשי "גוש אמונים" הרי הם מאמינים כי "ציון במשפט תיפדה" ולא בגניבה. אומרים שרחמיו של מר בגין נכמרו על האיש החולה. אבל האם מעתה ואילך רק מי שיש לו פרופיל 97 יהיה כשיר לשבת בבית-ההסוהר ועבריינים חולים יהיו פטורים ממאסר, אדוני ראש הממשלה, ואולי יישבו רק תקופות קצרות בלבד?

שואלים: מה הטעם להחזיק אדם כה חולה בכלא? אין היתממות גדולה מזה. העונש לא נועד לגקום בעבריות, הוא נועד לקבוע גורמות מוסריות, חברתיות וחינוכיות, להביא את יחסי החברה למצב תקין, וזאת כאשר כולם מדברים על הצורך לחוק את מערכת התביעה, החקירה והמשפט, כשהכל מסבירים כי צריך להעמיק את המלחמה בפשיעה המאורגנת והמתחזקת.

בראיון שנתן הביא ראש הממשלה מספר נימוקים, ואתייחס לשניים מהם בלבד. הוא הזכיר שם של אשה אומללה, ומכל השמות, שמצא ראש הממשלה לנכון לעררב בהסבריו על חנינת יהושע בו-ציון, המקומם ביותר הוא שמה של אותה אשה שנדונה על הריגתו ולד מיחסי בנה ובתה ואשר השאירה בביתה עשרה ילדים ללא פיקוח והשגחה. גם אשה זו קיבלה חנינה בהמלצתו

הכנסת, צוות זה הוא גוף מעין-שיפוטי. הוועדה שדנה בחנינה מסוג זה, כלומר עקב סיבה רפואית, היא גוף שיש לו מעמד מעין-שיפוטי, ואין זה שונה בהרבה מהליך משפטי של חנינה. במעשה שעשה שר המשפטים הוא הפריע, לדעתי, להליך שיפוטי שהיה עדיין באמצע-עיתו.

אבל לא רק זאת. ספק רב — ובין משפטים רבים אכן קיימת דעה זו — ספק רב אם שר המשפטים היה בכלל רשאי להמליץ על החנינה, לאחר שבית-המשפט דן בסוגיה ולאחר שיש מוסד מסוים, מוגדר מאוד, לחון אנשים או לקצר תקופת מאסר כאשר הסיבה היא רפואית.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין להעלות על הדעת שראש הממשלה לא ידע על החלטה זו בטרם פעל למתן החנינה. ואם למרות זאת עשה את אשר עשה, כל יתפלא ראש הממשלה אם יעלו בציבור השערות המייח-סות לחנינה נימוקים לא כל כך מתקבלים על הדעת שיקשרו אותה עם השקפותיו הפוליטיות של הניחן ופעי-לותו במסגרת התנועה למען ארץ-ישראל השלמה.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):
זאת רשות לומר דברים כאלה.

משה שחל (המערך):

על כל פנים, ראש הממשלה, שהמליץ על החנינה, הוא הנושא באחריות ציבורית ופאראלמנטארית לתקדים מסוכן זה.

ואם יטענו — ויהיו כאלה, היו כאלה שטענו — כי אין סמכות לכנסת לדון בנושא הזה וכי החנינה היא עניינו של הנשיא ואין לכנסת לגיטימציה לדון בכך, אומר מיד, כדי לענות על טענה זו, שהנושא הזה נדון לא פעם אחת ושהיתה חוות-הדעת של היועץ המשפטי לממשלה, בשנת 1960, שבה הוא ענה, בקשר לחנינה לנידוני כפרקסס, כי הנושא של שאילתה בעניין חר-גנינה אינו נושא לגיטימי בכנסת. רבותי חברי הכנסת, אין לקבל חוות-הדעת זו, עם כל הכבוד שאני מייחס לה. כבודה של חוות-הדעת במקומו מונה, אך יש לדעת שחוות-הדעת של היועץ המשפטי לממשלה היא לממשלה ואין היא מחייבת את הכנסת. שנית, אקט החנינה לפי סעיף 12 לחוק יסוד: נשיא המדינה, חתימת קיום של שר המשפטים, משמעותו, לפי דעת כל מומחי המשפט, היא מתן אפשרות ביקורת וקביעת אחריות כלפי הכנסת. כך הוסבר בכנסת בעת הדיון בחוק יסוד: נשיא המדינה. ובפסקדין מאוד מפורסם בנושא זה, היועץ המשפטי לממשלה נגד מתנה, אומר השופט אגרנט: "המלצה זו של שר המשפטים, ולכן גם החלטת החנינה, נתונה לביקורתה של הכנסת". ובפסקדין שני, ראובן נגד יושב-ראש וחברי המועצה המשפטית, אומר בית-המשפט כי יש לראות כעובדה מספקת להגנת הציבור, בשמירת שמו הטוב של מקצוע הפרקליטות, את הפיקוח שמפעיל לגבי החנינה מי שעומד בראש מערכת המשפט במדינה — שר המשפטים. הוא המפקח על כך. אלא שהפעם, לצערי הרב, לא הפעיל שר המשפטים, לדעתי, שיקול-דעת אמין ומתקבל על הדעת בעת מתן החנינה לבן-ציון.

רבותי חברי הכנסת, עכשיו משניתנה החנינה לבן-ציון עקב מחלתו, מדוע ייגרע חלקם של חולים אחרים? בו-ציון היה חולה כבר כשביצע את המעשים שלו, מעשים שבית-המשפט כינה אותם "גניבת 470 מיליון הדולרים". רבותי חברי הכנסת, רק תתארו: 470 מיליון לירות. בזה מדובר, זה היה סכום הגניבה, וכבר אז ניסו לשחררו

ציטטתי מלה במלה. אני לא הפרעתי אותך אפילו במלה אחת. — ושפכת את כל זעמך ואת כל טענותיך ועלילתיך. תן להשיב בכבוד.

אני חוזר ואומר: לפחות הוא צריך לדעת את החוק. מה נאמר בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה? — אני קורא: "לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עברייני" נים ולהקל בעונשים על-ידי הפחתתם או המרתם." ראש הממשלה העניק חנינה למישהו? ראש הממשלה החליט על חנינה לאזרח כלשהו? צריך אדם או לא לדעת אלהי בית של החוק או להעמיד פנים שאינו יודע אותו כדי לומר משפטי סלף כאלה מעל במת הכנסת.

מקריאת החוק מתברר לכל מי שיודע אלהי-בית של חוק ומשפט כי הסמכות הנתונה בידי הנשיא אין עליה שום מגבלה ואין עמה שום סייג. המלצתו של שר המשפטים איננה מתנה את החלטת הנשיא. הדבר נתקבל כנוהג ואינו כתוב בשום חוק. נכון, הוא קשור בהנחה שמא באחד הימים, במקרה מסויים, יסרב שר המשפטים של היום ההוא לתת חתימת קיום. מכאן, מלכתחילה, הוזהג — לא נחקק — ששר המשפטים גותן המלצה חיובית או המלצה שלילית. הנשיא אינו חייב להתחשב בשום המלצה, לא לכאן ולא לכאן. כלשון החוק: נתונה לו, לנשיא המדינה, הסמכות ואין עמה כל סייג. ומי שקורא את החוק הזה או יודע אותו ואחר-כך בא לטעון בכנסת, גברתי היושבת-ראש, שאני הענקתי חנינה למי שהו או שאני החלטתי על חנינה למישהו — הרי הוא מסלף לא רק את כוונת החוק אלא את האות הכתובה שלו.

ואינני מתפלא, משום שזו הדרך שנקט חברי-הכנסת שחל וזו הדרך שנקטו עוד מספר חברים מאז החליט נשיא המדינה להקל בעונשו של מר בן-ציון על-ידי המרת העונש שהוטל עליו בבית-המשפט. ומהי הדרך? — עלילות. אני אינני רוצה לחזור על עלילות אחרות, שהושמעו על-ידי חברי כנסת מסויימים, מפאת כבודה של הכנסת. אני רק את זאת רוצה לומר, שמי שמניח שפלות אצל רעהו יבדוק אם הנחתו אינה נובעת מאותו מקור עצמו. מדוע צריך להניח מניעים לא טהורים אצל רעך? מדוע אי-אפשר לו לאזרח ישראלי, אפילו הוא יריב חריף ביותר, להניח שהיתה בעיה אנושית ושיקול אנושי? נכון, כל אחד יכול על-פי שיקולו לומר: ואולי השיקול הזה לא היה נכון לפי הערכתי. בהחלט. אבל מדוע צריך להעליל עלילות, לדבר על מניעים לא טהורים, כמו שנאמר ונכתב? ואחד אפילו מנה מניע מסויים, ולא אחזור עליו מעל במת הכנסת מפאת כבודה. מדוע? מניין הריצה הזאת אחר מניע לא טהור? אני חושב שאם יש בעיה אנושית יניח אדם אנושי שהשיקול היה אנושי.

היזהר מפני עלילות, רבותי. העם הזה סבל בגלל עלילות כוזבות הרבה מאוד וכבר הגיעה השעה שאנחנו כולנו ניגמל. וכאשר נעשה הדבר — כפי שעוד מעט אקרא את המסמך המכריע — בגלל אפשרות של סיכון חייו של בן-אדם, יהיה אשר יהיה, תניחו מניע אנושי טהור, חיובי, ואל תעלילו עלילות כזב. היזהרו, רבותי. זאת הצעתי כאזרח, לאו דווקא כראש ממשלה.

אני אקרא הודעה של נשיא המדינה ואני אבקש גם את מר שחל לשים לב לכל סעיפיה, ובייחוד לשלושה בהם:

ביום 10 בספטמבר 1977 פירסמה לשכת נשיא המדינה, בשמו של הנשיא, את ההודעה הבאה: "א) נשיא המדינה העניק הקלה בעונש המאסר של מר בן-ציון על-

של מר בגין; ומתוך שהחנינה זו נתקבלה על-ידי הציבור ברצון ובהכנה רצה מר בגין ללמדנו שאף חנינה יהושע בן-ציון היא כך. איוו השוואה היא זו? טראגדיה אנושית גדולה מול שחיתות שלוחת רסן? עבירה יוצאת דופן, שלגביה לא קיים כלל יסוד ההרתעה, מול עבירה נפוצה שאין להילחם בה ללא הרתעה ממשית ובלתי-מתפשרת? ראש הממשלה הציג עצמו בראיונותיו כאיש בטוח מאוד בצדקתו. הוא דחה כל נסיון מצד מבקריו לראות במעשהו דבר שלא נשקל כראוי או פשוט שגיא. הוא יכול היה לומר לפני הציבור: טעיתי, שגיתי. ואו לא היינו מעוררים את השאלה ואולי לא היינו מתייחסים אליה. אבל בטחון עצמי מופרז שכזה אינו מעורר אהדה, אדוני ראש הממשלה. מי שהמליץ על חנינתו של יהושע בן-ציון הכריע הכרעה מוסרית קשה מאוד. טיבה של הכרעה כזאת שהיא נעשית מתוך לבטים המתייסים. מי שאינו מתלבט ואינו מהסס הוא הטועה והשוהג.

חברי הכנסת, באו אלינו בטענה שאנחנו רוצים לעשות מהנושא הזה הון פוליטי.

חיים קורפו (הליכוד):
אתה בוודאי.

משה שחל (המערך):

אין שקר גם מזה ואין דבר חמור מזה. אנחנו ניסו וביקשנו לדון בנושא זה בוועדת החוקה, חוק ומשפט, דיון שקט וענייני. והנה ראש הממשלה אמר כי הוא מעוניין שיתקיים דיון ואין לו בכלל מה להסתיי; אין סיבה מדוע לא לדון והוא מעוניין שיהיה דיון ציבורי. אדוני ראש הממשלה, אני מעמיד את דברייך במבחן אם אכן תמליץ היום שיתקיים דיון בכנסת. כי אתה אמרת: אני רוצה שהעניין יובא למליאת הכנסת. אנחנו מביאים אותו למליאת הכנסת. כי רבותי חברי הכנסת — ואני פונה לכל חברי הכנסת מכל הסיעות — שלוש רשויות הושפלו במקרה זה: הרשות השיפוטית, חוות-הדעת של הצוות הרפואי והכנסת עצמה. לא יתכן כי במקרה כזה — מן התמורים שקרו במדינת ישראל, על עבירה שלא היתה דוגמתה, ואני מסופק אם בתולדות העם היהודי היתה גניבה בסדר-גודל כזה, במדינת ישראל ודאי שלא — לא ייתכן שהכנסת לא תיתן דעתה ותדון בחנינה ובמה שהיה סביב לה, בהשפעות המנגנון שהופעל על-ידי יהושע בן-ציון וחבר מעריו כדי שהחנינה הזאת תינתן. עלינו למצות את האמת כולה ולהוציאה לאור על-ידי הכנסת כגוף, וזאת על-ידי קיום דיון מלא בנושא.

הי"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לראש הממשלה, לתשובה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

גברתי היושבת-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, חברי-הכנסת שחל דיבר כמטיף מוסר ואני אינני רוצה לדבר על הכשירות המיוחדת להטפת מוסר גם כלפי. אבל בוודאי שאדם המדבר על החוק צריך, לפחות, להוכיח שהוא יודע את תכנו. והנה אמר חברי-הכנסת שחל את המשפטים הבאים: "ראש הממשלה ושר המשפטים העניקו חנינה למר בן-ציון"; "שר המשפטים החליט על חנינה למר בן-ציון".

משה שחל (המערך):
אדוני, אמרתי "המלצה".

ראש-הממשלה מ. בגין:

רק פתחתי את פי וכבר אתה מפסיק אותי? אני

במקרה זה על שימוש בסמכות הנתונה לכבוד הנשיא על-פי סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה? אם יש סכנה ממשית לחייו של בן-אדם משום שהוא נמצא בתוך כתלי בית-הסוהר — אשאל את השאלה בכל הפשטות -- אני אהסס?

אני רוצה לומר בכנסת: לוא זה היה כל אדם אחר, בעל לאום כלשהו, בן דת כלשהי, בעל השקפה כלשהי, הייתי מחליט בדיוק אותה החלטה, כבן-אדם וללא היסוס, בגלל סכנה ממשית לחייו של האדם. חברי הכנסת אשר הלכו עמדי דרך של שנות דור בבית הזה יודעים שאם דברים אלה השמעתי באזניהם, תהיה סיעתם אשר תהיה, לא דברי שווא הם. לא אתמול באתי לבית הזה ולא שלשום החלה דרכי הציבורית. בשם כל העבר הזה, ללא הבדל ההשקפות בינינו, אני חוזר ואומר: כל אדם באשר הוא אדם, יהיו לאומו דתו והשקפתו אשר יהיו, לוא היה מתברר — ועדיין צריך הייתי להחליט או שלא להמליץ — שקיימת, צפויה, נשקפת סכנה ממשית לחייו, הייתי מקבל בדיוק אותה החלטה.

שוב אני פונה לחברי הכנסת: אל תעלילו עלילות של מגעים בלתי-טהורים, כי אין יסוד לעלילות שלכם. כזב יש בהן, פגיעה בעצמכם יש בהן. אל תעשו זאת. הנימוקים שלי היו אנושיים, לפי סמכותי, גברתי היושבת-ראש של הנשיא — לפי סמכותו שלו.

אילו דברים נאמרו עד הדיון הזה, עד הדיון בוועדת החוקה. חוק ומשפט? אילו אמרות שפר הושמעו כאן, שם וגם פה? מבלי לבדוק, מבלי לשאול. אפשר לשאול. לא. מלכתחילה נקבע: פה היה מניע לא טהור, צדדי, כניעתי. מדוע צריך להניח זאת?

משח עמאר (המערך):
אדוני ראש הממשלה, אתה מנעת דיון במתכוון בוועדת החוקה, חוק ומשפט בנושא הזה. רצינו להיכנס לפרטים של העניין הזה. יכולת או לסמור את כל ההסברים, שמסרת כאן, בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):
אבל הידיעות שלכם התפרסמו עוד לפני הדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ראשי-הממשלה מ. בגין:
אני רוצה להשיב לקריאת-הביניים הממושכת הזאת. לא מנעתי שום דבר. היה דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט וכל אמרות השפר נאמרו. לא היה זה דיון שקט ומקצועי. והראיה — כפי שאני אמרתי, ועדים חברי הוועדה ההיא — דווקא אמרות השפר פורסמו בעתונים, אם כי הוועדה יושבת לא בנוכחות העיתונאים, כפי שאפשר היה להניח מראש. אמרתי לכם שתביאו את העניין לכנסת. עכשיו מתקיים דיון בכנסת.

(חברי הכנסת מ. שחל קורא קריאת-ביניים)
חברי-הכנסת שחל נאם רבע-שעה בנושא זה לפני עם ועדה. תשאיר לכנסת להחליט מה יהיה ההמשך, סלח לי.

דינאל רוזוליו (המערך):
מה תהיה המלצתך?

ראשי-הממשלה מ. בגין:
עוד מעט תשמע. על-פי סמכותי אני אציע הצעה,

ידי המרת תקופת המאסר, שטרים רצתה, במאסר על תנאי. הקנס הכספי נותר בעינו. על-פי החוק, אין זו חנינה אלא הקלה בעונש.

ב) בחינת הנושא על-ידי הנשיא החלה עוד בתקופת כהונתה של הממשלה הקודמת. לאור ממצאים רפואיים חדשים שהובאו בפניו במהלך שנה זו, אשר לא היו בפני הערכאות שדנו בעניינו של מר בן-ציון ואשר הצביעו על הידרדרות נוספת במצב בריאותו, נטה הנשיא כבר אז להקל בעונשו. — כבר אז, לפני שהורכבה הממשלה אשר אני יש לי הכבוד לעמוד בראשה, לפני שאני מילאתי את התפקיד הוזמני של שר המשפטים.

ג) טרם החליט הנשיא, על-פי המלצת ראש הממשלה בכהונתו כשר המשפטים, על ההקלה בעונש המאסר, היו לגד עיניו לא רק חוות-הדעת הרפואית של הפרופסורים מ. רחמילביץ וע. זוהר אלא גם ממצאי הוועדה הרפואית שנתמנתה על-ידי מנכ"ל משרד הבריאות.

ד) ממצאי הוועדה עולה, בין השאר, כי עקב מצב בריאותי הלקוי של מר בן-ציון קיים צורך חיוני בזמן של סיוע רפואי, בפרק זמן שלא יעלה על 10—15 דקות, תנאי שלפי ממצאי הוועדה לא קויים בעבר ואשר לפי הערכת הנשיא קשה להבטיחו בכל עת במסגרת בית-הסוהר.

ה) הסכנה הממשית לחייו של מר בן-ציון — עקב השילוב של מחלותיו החמורות — שהתגברה בשלב זה הניעה את הנשיא לקבל את המלצת ראש הממשלה ולהעניק הקלה בעונש, לאחר שמר בן-ציון ריצה כבר קרוב לשלוש שנות מאסר בהן נזקק לאישפוז בבתי-חולים במשך כ-250 יום.

ו) גם בעבר נהג הנשיא, כקודמיו, להתחשב בשיקולים רפואיים כשיקולים רלבנטיים להקלה בעונש.

אני אבקש את הנואם שקדם לי ואת כל חברי הכנסת לסייעותיהם לנתח יחד עמדי את שלושת הסעיפים העיקריים בהודעתו זו של הנשיא. בימי הממשלה הקודמת נטה הנשיא לתת הקלה בעונש לאסיר בן-ציון ללא כל קשר עם המלצה כלשהי. זו היתה נטייתו.

ואשר לסמכותו, כבר הסברתי: הן היא מוחלטת. על-פי סמכות זו יכול נשיא המדינה, על-ידי חנינה, לבטל לא רק גזר-דין אלא גם פסק-דין של כל בית-משפט, לרבות בית-המשפט העליון, לרבות פסק-דין שנכנס לתקפו, אם על-ידי דחיית עירעור ואם על-ידי אי-הגשת עירעור בזמן הקצוב בחוק. קל וחומר ביחס לוועדה מינהלית, גם אם קוראים לה "מעין-שיפוטית", אבל היא מינהלית. ומישהו טען בדרך העלילה שבכינוח הוטעה הנשיא, חוות-הדעת של הוועדה הרפואית, שנתמנתה על-ידי מנכ"ל משרד הבריאות, לא היתה לפניו לפני שהיה החליט — הוא, נשיא המדינה, החליט — על מתן הקלה בעונש. והנה כותב הנשיא בסעיף ג' להודעתו ש"היו לגד עיניו לא רק חוות-הדעת הרפואיות של הפרופסורים מ. רחמילביץ וע. זוהר אלא גם ממצאי הוועדה הרפואית שנתמנתה על-ידי מנכ"ל משרד הבריאות." עוד הוכחה עד כמה צריך להמנע מעלילות.

סעיף ה: "הסכנה הממשית לחייו של מר בן-ציון". כך כותב הנשיא, בעל הסמכות להחליט. אני מבקש לשאול את חברי הכנסת: האם אני פגעתי באיושיו שיקול אנושי אם השיקול האנושי הזה היה גם לגד עיני כאשר הייתי צריך להשתמש בסמכותי שלי — נכון, כשר המשפטים, ולומר: הן, אדוני הנשיא, אני ממליץ

של המכתב הזה? בכל זאת אני רוצה לומר: חבר-הכנסת יוסי שריד איננו הממליץ היחיד. יש שורה ארוכה של ממליצים.

(קריאה: כולם אנשי "גוש אמונים").

משה שחל (המערך):

אדוני, חבר-הכנסת שריד איננו שר המשפטים.

(קריאה: לא ידעתי שחבר-הכנסת שריד הצטרף ל"גוש אמונים").

ראש-הממשלה מ. בגין:

אני רק רוצה לומר שחלק מהם נאלם באל"ף ונעלם בעי"ן.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גם בה"א — נהלם, קיבל הלם.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אם אתה רוצה לומר בה"א — כנראה, המבטא העברי שלך לא מדויק. תלמד מחבר-הכנסת צ'רלי ביטון — לו יש מבטא עברי.

אין לי טענות, משום שאני תמיד זוכר אמרה של מצביא צרפתי גדול. הוא אמר: לעתים הרבה יותר קל לגלות אומץ-לב צבאי מאשר אומץ לבי-אזרחי. צריך שאזרחי ישראל יגלו אומץ-לב אזרחי גם במקרים שמתגלים עליהם. ברוח זו פעלנו, מתוך שיקול אנושי לא לסכן חייו של בן-אדם אשר היו לו שני שטפי דם במוח ולפי חוות-דעת של רופאים גדולים עלול היה כל רגע לגמור חייו בתוך בית-הכלא.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני ראש הממשלה, יש אסירים עם קוצבי לב בבית-הסוהר. שחרר גם אותם.

ראש-הממשלה מ. בגין:

חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, די היה במה שהיה אמש. לא שמעתי אותך, כי צעקת.

רק בגלל השיקול הזה החליט נשיא המדינה להקל בעונשו של מר בן-ציון, משום שנשיא המדינה פעל על-פי סמכותו כחוק, לפי חוק יסוד: הנשיא. אני מציע לכנסת להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת שחל מסדר-היום.

משה עמאר (המערך):

איך זה? הלא הבטחת בוועדת החוקה לקיים דיון בכנסת.

חיו"ר ח. גרוסמן:

יש הצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גברתי היושבת ראש, כנסת נכבדה, בא אני להציע לכנסת להעביר את הצעת חבר-הכנסת שחל לוועדה מועדות הכנסת. נדמה לי שהוועדה הטובה ביותר היא ועדה משולבת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת החוץ והבטחון. אביא את נימוקי מיד.

אני חייב לפתוח בשני משפטים —

(קריאה: לוועדת החינוך.)

— אני חייב לפתוח בשני משפטים: לא ידוע לי בתולדות מדינתנו על נסיון בוטה וגלוי יותר לגלגל

לא לפי דרישתך, אדוני. אני אשתמש בסמכותי גם פה והכנסת תחליט. הרוב יחליט. המיעוט יביע דעתו, כמו שמקובל בכל פארלאמנט חפשי. מותר לי לומר, שמעתי דברים רבים כאלה: לא המיעוט יחליט — הרוב יחליט. אם כתוצאה מההחלטה תישמענה עוד עלילות לא איכפת לי. הרוב בפארלאמנט הוא שיחליט.

דניאל רוזוילי (המערך):

השאלה היא מה יומלץ לפני הרוב. האם יתחמק מזה או לא?

ראש-הממשלה מ. בגין:

גברתי היושבת-ראש, בעצם, אם את הדברים האלה אמרתי, את הכל אמרתי. ובעיקר, לנגד עיני, הודעתו של הנשיא. היא צריכה להיות לנגד עיניה של הכנסת מפני שהנשיא הוא שקבע מתי הוא חשב שיש להעניק הקלה בעונש לאסיר הזה. הנשיא הוא שקבע.

משה שחל (המערך):

למה אז הוא לא שוחרר?

ראש-הממשלה מ. בגין:

חבר-הכנסת שחל, אני מאוד מצטער, אני לא מסכים. אני לא הפרעתי לך. כמובן, יכול חבר הכנסת לעלות על הבמה הזאת ולבטל כעפרא דארעא חוות-דעת של היועץ המשפטי, משום שהוא נקרא יועץ משפטי לממשלה. כמה פעמים הומינה הכנסת חוות-דעת של היועץ המשפטי והיועץ המשפטי קבע בשעתו שאמנם כן: הסמכות של הנשיא לתת חנינה היא מוחלטת, איננה נתונה לשום ביקורת פארלאמנטאית. הוא קבע זאת. אבל כשיש צורך, ואומרים: מה זה חשוב מה שאמר היועץ המשפטי לממשלה.

משה שחל (המערך):

אדוני, זה איננו נכון. הכנסת נהגה אחרת ושני פסקי-דין אמרו אחרת. היום שר המשפטים משיב על שאלות באותו נושא, בניגוד לחוות-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אתה לא יכול לנהוג כך. תסלח לי, זה לא בכבוד. כולם נתנו לך לדבר. הפסיקו אותך בקריאת-ביניים קלה, כבר ביקשת שיהיה שקט מוחלט ונשמר השקט המוחלט. תנהג בהגינות ובהדדיות. אני לא רוצה עכשיו להשיב לקריאות-ביניים שלך. אני משיב לדבריך.

גברתי היושבת-ראש, אני כבר ציינתי, אם את הדברים אמרתי — בעצם, את הכל אמרתי. אבל בכל זאת רוצה אני לקרוא מכתב שקיבלתי יומיים לפני שהלכתי לכבוד נשיא המדינה, משום שהוא אופייני לגבי מערכת העלילות:

"ראש ממשלה נכבד, היה בדעתי להשתתף בפגישה הנוגעת בעניינו של מר יהושע בן-ציון. לצערי, נבצר ממני לעשות זאת. עלי לצאת לקריית-שמונה כדי להשתתף שם במסיבה הנערכת עם חזרתי לחל-אביב. אני מבקש להדגיש כי איני מכיר כלל את מר בן-ציון, אולם השתכנעתי כי מצבו הבריאותי הוא חמור ומחייב הענקת חנינה. אני מצטרף אפוא לדברי החברים הלווקחים חלק בישיבה ואשמח מאוד אם ימצאו אופן קשבת."

מחברו של המכתב הוא חבר-הכנסת יוסי שריד. את כל הנאום הזה, חבר-הכנסת שחל, אתה תנאם נגד מחברו

— הצעות לסדר-היום (פעיל, הלוי, קורפו, אולמרט, גרוסמן, בן-מאיר, חריש) —

התרגום דרוש מפאת כבודו של הכנסת.

(ק ר י א ה : מפאת כבודך.)

אני חושב שיש כאלה שלא הבינו את המלים: moreover, gratitude, distribution. אני אתרגם: "תודה מיוחדת ניתנת ליהושע בן-ציון, וכן גם לסם גיבלבר מקליבלנד, ואהאיו". נאמר שהמחבר "אסיר תודה על עידודם הספונטאני וסיועם בהבטחת ההפצה העממית של הספר". יהושע בן-ציון נזכר פעמיים: פעם בעניין העריכה וההדרכה בעצות ופעם — על מה? לא צריך להיות מבין גדול כדי להבין שהאיש סייע — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, הוא מדבר בדיוק פי שלושה מהזמן שהוקצב לו, וגם לא לעניין.

היו"ר ח. גרוסמן:

ליושב-ראש לא קוראים קריאות-ביניים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אנו רואים בעליל שיהושע בן-ציון סייע חמרת להפצתו של הספר מטעם חוגי ארץ-ישראל השלמה. הרי לכם הקשרים.

(ק ר י א ה : מה זה שייך?)

מי שקרא זאת יכול לומר: אולי לראש ממשלתנו היקר, מנחם בגין, היה גם שיקול נוסף על השיקול הרפואי. הא לכם עובדה. העובדה הזאת ועוד עובדות, שאני וחברי מסוגלים להביא לוועדה, גורמות לכך שגח' שוב כי הנושא הזה צריך להיות מועבר לוועדה. בוועדה נציג את מלוא הספקטרום של העובדות האלה, את השיקול הפוליטי, ואולי גם שיקולים נוספים, שאולי השפיעו על החלטתו של ראש הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אני מציע שתעשה מחקר הסטורי.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפנינו שתי הצעות: האחת — שלא לכלול את הנושא בסדר-יומה של הכנסת. נצביע, קודם כול, על הצעה זו.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-

26 — היום של הכנסת

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-

33 — היום של הכנסת

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נתקבלה.

מיכה חריש (המערך):

איפה כל השרים? השרים הצביעו ברגליים. איפה שר המשפטים?

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מעמידה להצבעה את ההצעה השנייה — הצעתו של חבר-הכנסת מאיר פעיל.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון

בוועדה

נגד

— מיעוט

— רוב

ההצעה שלא להעביר את הנושא לוועדה נתקבלה.

אחריות על נשיא מדינתנו מהנסיון שעשה היום כבוד ראש הממשלה. זאת כאשר אנו יודעים מה מוגבלות הן סמכויותיו של נשיא מדינת ישראל על-פי החוק. הדבר הגיע לקיצוניות בנסיון כבוד ראש הממשלה לגלגל אחריות מוסרית גם על חבר-הכנסת יוסי שריד, שאני חושב כי הוטעה. הלוואי והיה כבוד ראש הממשלה מוכן לקבל עוד כמה עצות מעצותיו של חבר-הכנסת שריד, פוליטיות, אידיאולוגיות ומוסריות. אני חושב שמדינת ישראל היתה באה על הברכה.

ועכשיו לגופו של עניין. שאל ראש הממשלה: מגיין המגיע של המבקרים את המלצת ראש הממשלה לנשיא — לחפש שיקול לא טהור בהמלצת ראש הממשלה ונמלא-מקום שר המשפטים?

דומה כי אני יכול להציע לכם שמץ של חוט המוביל אל עובדות, לא אל השערות, שיוכחו כי ייתכן שהיה כאן מניע לא טהור, הווי אומר שלא קשור בבריאותו של האסיר הנ"ל. אני מחזיק בידי ספר ששמו "אדמת מריבה". מחברו של הספר הוא לא אחר מאשר מר שמואל כץ, יועצו הבכיר של ראש ממשלתנו הנוכחי בנושאי הסברת חוץ. האיש הזה חבר תנועת החירות מקדמת דנה וחבר התנועות שקדמו לתנועת החירות בהיס-טוריה הציונית. בהקדמה לספר מופיע המשפט הבא: "תודתי נתונה לידידים שטרחו לקרוא את כתב-היד ולהעיר לי את הערותיהם. יצאתי נשכר במיוחד מההע-רות של יהושע בן-ציון, גברת עלי גרוס, ד"ר ר. הכט, ד"ר ח. יחיאל, פ. מור, ב. פרנקל, ואחרון אחרון — משה שמיר".

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
זאת ההוכחה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
לא.

חיים קורפו (הליכוד):

אתה רוצה לטעון שמר כץ נתן לו את החנינה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

חכה רגע — עד כאן זה בסדר גמור. רשאי אדם לחשוב מחשבות רעיוניות, לתת עצה מקצועית — ספר זה תורגם לאנגלית ושמו באנגלית: Battleground, Fact and Fantasy in Palestine, בהוצאת Bantam U.S.A., 1973, Books. בהקדמה למהדורה האנגלית יש המשפט אשר הזכרתי קודם ואחריו עוד משפט, שאחר-גם אותו אחר-כך לעברית, אבל הוא אינו מופיע במהדורה העברית. למשפט הזה יש משמעות מסחרית חמורה. הטקסט האנגלי אומר:

"My special thanks to Elly Gross, Joshua Bension, Dr. Reuben Hecht, Pessach Man, Moshe Shamir and Dr. Haim Yachil.

To Joshua Bension, moreover, and to Sam Givelber, of Cleveland Ohio, I owe a debt of gratitude for their spontaneous encouragement and help in ensuring the popular distribution of the book".

(ק ר י א ה : זה נקרא בעברית לחרוץ לשון.)

אני לא חורץ לשון. אני קורא מהספר. מה דעתך על הספר, אתם יודעים.

(ק ר י א ה : התרגום לא דרוש.)

2. מכירת נכסי המדינה

מוכנים לקחת עליהם את הסיכונים הכרוכים ברכישתם והפעלתם.

מוצע איפוא, לגבי מפעלים רווחיים וקרעות מדינה, להקים חברות השקעה עממיות שתרכושנה מניות, קרקעות ונכסים צבוריים אחרים. מימונם של גופים אלה יבוא ממכירת מניותיהם או ממכירת זכויות בהם למשקיעים מן הציבור הרחב, באמצעות שתי שיטות מקבילות:

1. בורסה למשקיעים בינוניים; 2. תכניות חסכון למשקיעים קטנים. וזאת בנוסף לקרנות הפנסיה והגמל של אירגוני השכירים, שיש להציע להן רכישת חלקים בנכסי ממשלה, במקביל לחלקים שיוצעו לחברות ההשקעה העממיות הנ"ל.

לחברות הנ"ל, המיועדות בעיקר למשקיעים מן השכבות העממיות וכן לקרנות הפנסיה, יוצעו אך ורק השקעות שרווחיותן אינה מוטלת בספק. כמו כן, כדי לסייע בהגנה על האינטרסים של המשקיעים הקטנים, רצוי לקבוע כי במועצות המנהלים של החברות האלה ישותפו גם נציגים של בנק ישראל ונציגים של אירגוני העצמאיים. כאמור, לגבי קרנות הפנסיה של השכירים יש לקבוע תכניות מיוחדות. חברות השקעה עממיות אלה תהיינה כפופות לביקורת מבקר המדינה.

לפי הצעה זו, חלק מן האמסיות הנ"ל, המיועד למשקיעים קטנים, יימכר, באמצעות תכניות חסכון בבנקים, בסכומים מוגבלים, עד 50,000 לירות לנפש בערך, בתנאים טובים יותר מאשר בבורסה.

יתרונות דרך זו של מכירת נכסי מדינה הם: ראשית, הקטנת היקף האמסיות של איגרות-חוב צמודות המסכות את המדינה בחובות נוספים; שנית, זהו תחליף למסים נוספים לכיסוי צרכים שונים; שלישית, שיטה, שלפיה מועברים נכסי המדינה לשכבות העממיות, יש בה חשיבות סוציאלית בעלת משמעות מדינית חברתית שאפשר לנסח בקיצור: "מן המדינה לעם".

מכירות נכסי מדינה למשקיעים גדולים בלבד לא תשגנה את מרבית המטרות הנ"ל.

תכניות דומות אפשר אולי להציע גם למשקיעים קטנים — במטבעות-חן בתפוצות, תחוספת ל"בונדס", שביצוען ייעשה באמצעות מנגנונים קיימים.

אמרנו כי לתכניות חסכון עממיות, המבוססות על רכישת חלקים בנכסי מדינה, באות בחשבון השקעות רווחיות בלבד — ויש כאלה. למשל, נכסי רשת הטלפונים מוערכים בסכום העולה על 14 מיליארד לירות. הרשת מביאה רווח של יותר ממיליארד לירות לשנה, לאחר הפרשות לצרכי פיתוח. יש גם שטחי קרקעות שאפשר להוציא למכירה לחברות הנ"ל מבלי לפגוע בצרכי המדינה.

אשר לחשש כי גורמים מוסדיים ישתלטו על מניות בתאגידים שירכשו נכסי מדינה שיוצעו למכירה בבורסה — הדבר תלוי במדיניות האוצר בלבד. בשעת הוצאת המניות לשוק יכול האוצר לקבוע כרצונו את האחוזים בכוח ההצבעה ובחון שיוקצו למניות שיוצעו: לתכניות חסכון אינדיבידואליות, לקופות הגמל ולקבוצות משקיעים בבורסה ומחוץ לבורסה. ועוד, בתוך החברות עצמן תמצאנה, לפי ההצעה, מניות ניהול גם בידי אירגונים ציבוריים ובנק ישראל.

היו"ר ח. גרסומן:

אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום: מכירת נכסי המדינה — הצעתו של חבר-הכנסת יצחק ברמן. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברמן.

יצחק ברמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כשני-שלישים מן המשק בישראל נמצאים בשליטה ציבורית, וזאת מבלי לכלול מקרקעי המדינה ש-95% מהם נמצאים בבעלות המדינה. אין דוגמה לסטרקטורה ממין זה בשום מדינה במערב. אולם אין בכוונתי להקדיש את הזמן הקצר, העומד לרשותי להסברת הצעתי היום, לוויכוח שאינו חדש — האם הסטרקטורה הזאת היא גורם לבעיות וכלכליות החמורות שעמן עלינו להתמודד בתקופה זאת. ההא אשר תהא עמדתו של אדם בענייני דוקטרינה כלכלית-חברתית, אין עוד, לעניות דעתי, מנוס מטיפול יסודי, אבל מואץ, בנושא מכירת מפעלי ממשלה וקרעות מדינה.

החוב הלאומי הצמוד, בלירות ישראליות, לתושבי ישראל בלבד, מגיע כבר היום, כידוע, לסך של 120 מיליארד לירות בערך. בשנת 1978 בלבד נילאץ לפרוע לבעלי איגרות-חוב צמודות כ-28 מיליארד לירות, מתוך סכום כללי של כ-46 מיליארד לירות. סכום זה יתקבל בשנה הבאה על חשבון תשלום שנתי בגין קרן וריבית והוא כולל גם את הסכום שייגיע על חשבון חובות חוץ.

מרכיב ההצמדה בחוב האמור, לפי מחקר של בנק ישראל, מגיע ל-53% בערך. מרכיב זה הולך, כמוכן, ומתנפח.

אנו חייבים איפוא לאמץ דרכים חדשות לספיגת כספים לבלית האינופלאציה ולגיוס ממון לתשלום חובות מבלי להסתבך בחובות ומסים נוספים. לכן, אם אין אנו רוצים להמתין עד שניאלץ למכור את מיטב רכוש המדינה בחפזן ובמחירי חיסול, מן הדין שנחליט, ללא דיחוי, על השיטה הנכונה למכירת מפעלים וקרעות מרכוש המדינה.

דווקא אלה מבינונו שעליהם מוטלת האחריות לקרנות הפנסיה חייבים להיות בין הראשונים לתמיכה בטי-פול מזורו בקביעת שיטה לביצוע יעיל וצודק של מטרה זאת. אולם נראה לי כי יש לקבוע שיטה שונה מזו שהמדינה הלכה בה בעבר, כאשר נכסי מדינה נמכרו ליוזמים ויחידים גדולים בלבד. הנסיון הוכיח כי בדרך זו (א) אין להגיע אלא להיקף מצומצם בלבד; (ב) תנאי המכירה אינם משביעים רצון, בדרך כלל; (ג) אין במכירה, לפי שיטה זו, תרומה כל שהיא לבלית האינופלאציה.

נראה לי כי, בניגוד לשיטה זו, מן הראוי שמפעלים תהגהים ממנופולין ושרווחיותם מובטחת יוצעו למכירה גם, ואולי בעיקר, לכלל האזרחים, במדינה, ובדרכים שיעודדו חסכון ושישמשו כמצבור לסחף האינפלציה. אין פירוש הדבר כי יזמים פרטיים גדולים ומנוסים לא יורשו להשתתף ברכישה, אך רק בתוספת להשקעות של חברות עממיות. יש להדגיש כי מדובר במפעלים רווחיים בלבד, מפעלים שהניהול הציבורי לא הצליח להביאם לרווחיות — ההגיון מחייב כי מפעלים מהיו יוצעו ליוזמים גדולים, אם ימצאו יזמים שיהיו

עוד לא יקנו, אם כי אולי יתחילו לעשות כבישי אגרה והכסף ייכנס אליהם, אבל לרכוש את רשת הטלפונים כבר הציג מי שהציע.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

כשמרצה באוניברסיטה בירושלים ירכוש מגרש בחס" כון בגילה, האם זה נקרא מכירת נכסי המדינה לרכוש- ניס? על מה אתה מדבר?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני אגיד לך על מה אני מדבר. אני, למשל, שייך לאלה שחושבים שצריך להיות חוק של הכנסת שקרקע לאומית לא מוכרים לשום איש.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

אלא מחלקים בשיטת המשטר הקודם.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

לא לחלק אלא להחכיר, אבל אסור למכור קרקע.

(קריאה: זה כולל שיכונים עובדים?)

שיכונים עובדים, להחכיר — כן, ולשלם דמי חכירה למדינה. בשום פנים לא צריך למכור לשום איש. בכך אתה צודק בביקורת שלך. אסור למכור לשום איש, לא לאלה ולא לאלה. הייתי אומר שמנכסי המדינה הקרקע הוא אולי הנכס הבסיסי ביותר השייך לממשלה הטבע העקרוניים. לכן אני מתנגד למוכרה גם לבעלי הון קטנים, ולא רק לגדולים.

הממשלה הזאת רוצה למכור את הקרקע, את רשת הטלפונים, עוד מעט אולי גם את חברת החשמל, אם יתברר שיהיה קונה. נמצא את עצמנו מוכרים כסוחרים חלק ממשאבי הטבע של המדינה, קרקע ומשאבים אחרים, חלק הולך וגדל של האינפראסטרוקטורה — זאת אומ' רת, התשתית הכלכלית — חלק הולך וגדל של נכסי הכלכלה היצרניים שלא היה כדאי בשעתו להון הפרטי להיכנס אליהם כי הם לא היו רווחיים, אבל לאחר דור או שניים נעשו רווחיים. עכשיו יואילו אולי בעלי הון פרטיים לקנות אותם אם יהיו בטוחים שהקנייה תהיה זולה ומסובסדת על-ידי הממשלה ואם הרווחים יהיו בטוחים וקלים.

יצחק ברמן (הליכוד):

את חברת החשמל רכשו מיזמים פרטיים. היתה זו חברה רווחית. ממשלת ישראל רכשה אותה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

טוב מאוד.

יצחק ברמן (הליכוד):

גם את חברת האשליג.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

עוד חסר לנו שחברת החשמל תהיה בידיים פרטיות. עוד יהיה כאן כמו החשיכה בניו-יורק. אני יודע מה החלום שלכם: חברת טלפונים תהיה כמו בארצות-הברית — יהיה שירות יותר טוב. אולי זה נכון בארצות-הברית, אבל זה לא נכון פה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

האם אתה שבע-רצון מהשירות הנוכחי?

אני מציע איפוא לבחון את ההצעות האלה מתוך מגמה להגיע למטרות שהזכרתי.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קווי המדיניות הכלכלית של הממשלה הנוכחית כוללים, בין היתר, את העקרון של מכירת נכסים שאין חיוניות בהחזקתן בבע"לות הממשלה. לצורך קידומה של מדיניות זו מונתה ועדת-משנה לוועדת השרים לענייני כלכלה, בראשותו של שר התעשייה, המסחר והתיירות, הכוללת את שר הבינוי והשיכון, שר הפנים ושר החקלאות. תפקיד הוועדה לאתר נכסי המדינה שמוצע למכרם, לרכז את הנתונים ולהביא הצעות לפני ועדת השרים לענייני כלכלה.

במקביל לוועדה האמורה מסכמת כעת את עבודתה ועדה מקצועית באוצר, שתפקידה לקבוע קריטריונים פרוצדוראליים לגבי מכירה של חברות ממשלתיות.

ברור איפוא שהממשלה גמרה אומר להגשים את מדיניותה בדבר מכירת נכסים וחברות ממשלתיים. אין זה גם סוד שלגבי אחד מהם יש אפילו ועדת שרים, הכוללת את נגיד בנק ישראל, המטפלת בנושא קידום המכירה.

מגמת הצעתו של חבר-הכנסת יצחק ברמן, כפי שאני מבין אותה, היא ליצור כלים לביצוע מדיניות הממשלה תוך הגברת החסכון. אני סבור שגם מכירת הנכסים וגם החסכון ראויים לעידוד ומסיבה זו נראית לי ההצעה ראויה לעיון וליבחון.

לפיכך אין לי התנגדות שהצעתו של חבר-הכנסת יצחק ברמן תועבר לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, יש הצעה אחרת בעניין העברה לוועדה רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בא אני להציע להסיר מעל סדר-היום של הכנסת את הצעתו של חבר-הכנסת ברמן. הנימוק שלי שייך למאקרו-כלכלה ולא למיקרו-כלכלה.

אני רוצה לומר שאת אשר יגורתי מתחיל לבוא. מחמת המצב הכלכלי הקשה שלנו מתחילה להסתמן נטייה מודעת אצל הקואליציה, אצל קברניטינו הכל-כליים — אין ספק שחבר-הכנסת ברמן וגם כבוד סגן שר האוצר מייצגים את האסכולה הזאת — למכור נכסי מדינה כדי לשפר את מצבה הכספי של הממשלה. הוא אמר זאת בגלוי. אני פשוט מרשה לעצמי להרים קול זועק נגד המגמה הזאת. הטענה היא יפה מאוד. איך אמר חבר-הכנסת ברמן? הוא אומר שזו מכירת נכסי המדינה לעם, ואילו אני אומר שאם התהליך הזה יתחיל להתממש תהא זו מכירת נכסי המדינה — שבאמצעות המדינה העם הוא הבעלים שלהם — אל הרכושנות הפרטית. מה קורה? במקום לגבות מבעלי ההון מסים באורח יעיל יותר ובאורח מעמיק יותר, פותחים להם פתח, באמצעות ההכנסות והרווחים הרבים הפנויים שלהם, לקנות קרקעות, ואולי גם חלקים מהאינפראסטרוקטורה שהיא היום בינתיים עוד שייכת למדינה. כבישים, רכבות

מאיר פעיל (מחנה שלי):

שהטובים שבינינו צריכים להילחם נגדו לפני שיצליח תהליך הליקבידאציה של נכסי מדינת ישראל, שנרכשו בעמל של שלושה דורות או ארבעה דורות ציוניים, לקרום עור וגידים.

היו"ר ח. גרוסמן:

מה אתה מציע?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום. אמרתי זאת בהתחלה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני שואלת את חבר-הכנסת ברמן: האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה?

יצחק ברמן (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — להעביר את הנושא לוועדת הכספים; והאחרת — להסיר מסדר-היום. אני מעמידה אותן להצבעה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון

— רוב

בוועדת הכספים

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא

— מיעוט

בסדר-היום של הכנסת

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים

נתקבלה.

לא, אבל אני יודע שהשירות הפרטי יהיה יותר גרוע, כמו שאני משוכנע שחברת אוטובוסים פרטית תהא יותר גרועה.

שמואל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

למה לא כמו בארצות-הברית?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מפני שאת ארצות-הברית בנתה תפיסה רכושנית פרטית, שהיתה מוכנה להסתכן, ואת מדינתנו בנתה התנועה הציונית באמצעות השקעות ממלכתיות ציבוריות, בניגוד לרעיון של רווחיות פרטית. זה מצבנו. מי שרוצה להעתיק את ארצות-הברית הנה — שיידע שהוא מעתיק מי אל שאינו מינו. ישראל איננה בלגיה, ישראל איננה הולנד, ישראל איננה ארצות-הברית. המציאות הכלכלית-חברתית במדינתנו היא אחרת לחלוטין.

בקיצור, מאחר שאני חושב שהתהליך המוצע עלי-דיי חברי-הכנסת ברמן הוא חמור מאוד, מן ההכרח להיאבק נגדו. אני לא רוצה להתווכח על הפרטים של דברי חברי-הכנסת ברמן, כי הוא הציג את תכניתו בחכמה: רכושן בעל השקפה ליבראלית "נאורה", כביכול, מציע למכור את נכסי המדינה לחברות מניות ולחברות השקעה, שתמ-כורנה מניות דרך הבורסה ובאופן פרטי, ושגם קרנות הגמל והחסכון תיכנסנה ל"ביונס" הזה. זו שיטה יותר מודרנית, יותר מתוחכמת, של הון פרטי לגייס גם הון מהצד, אפילו מקרנות גמל. התהליך העקרוני הוא חמור מאוד בעיני. הוא עוד צעד נחפו בכיוון של אכיפת התפיסה הרכושנית והסגידה להון הפרטי שהממשל הזה מנסה לאכוף עלינו. לפי עניות הערכתי, זה עוד צעד

3. מגייסים באורח פרטי, אנונימי ובלתי-מוסמך לשירות קבע

במשטרת הגבולות

היו"ר ח. גרוסמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום: מגייסים באורח פרטי, אנונימי ובלתי-מוסמך לשירות קבע במשטרת הגבולות — הצעתו של חברי-הכנסת יוסי שריד. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שריד.

יוסי שריד (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום שישי שע-בר, 21 באוקטובר 1977, התפרסמה בעתון "הארץ" מוד-עה בוז הלשון: בעזרת-השם, צעירים דתיים בעלי כושר גופני גבוה, המבקשים לשלב לימוד תורה עם עבודה בטחונית מעניינת באזור יהודה ושומרון, יפנו בהקדם לתיבת דואר 358, ירושלים, או יטלפנו — כאן ניתנו שלושה מספרי טלפון: שניים בעלי קידומת של 03 ואחד שהקידומת שלו 02. לבעלי משפחות — זה המשך הציטוט מן המודעה — תינתן עזרה בדיוור באזור הפעילות. רצויים בוגרי ישיבות תיכוניות ו"הסדר", המועמדים יצטרכו לעבור תקופת הכשרה לתפקידם. עד כאן לשון המודעה.

בהדרגה הלכה והתפענחה המודעה המוורת הזאת שאיש איננו חתום עליה; ובדרך שעוד תתואר התברר כי מדובר ביחידת משמר הגבול המשתכנת בבלוק 28 בקריית-ארבע ואשר הוקמה לפני כמה חודשים.

חברי הכנסת, בדברי אני מבקש להתייחס לשתי בעיות חמורות מאוד הקשורות ביחידה המסויימת בקריית ארבע. הבעיה הראשונה — עצם ההחלטה להקים יחידה כזאת, אשר נפלה, כפי שאני מבין, עוד בתקופת כהונתה של הממשלה הקודמת. היחידה, כפי שהוחלט על הקמתה, עומדת בסתירה גמורה לעקרון שאין יסודי ממנו ושעליו היו מושתתים עד כה כל כוחות הבטחון שלנו ורועותיו. מה היה עקרון זה? תמיד גרסנו כולנו, כמעט בלי יוצא מהכלל, כי כוחות הבטחון של ישראל צריכים להיות מעורבים, מאוחדים ואינטגרטיביים — דתיים וחילוניים יחד — בלי מחיצה. על עקרון זה הקפדנו הקפדה רבה ושמרנו עליו מכל משמר.

סטינו ממנו אך ורק פעם אחת, כאשר הוחלט להקים את ישיבות-ההסדר. זהו יוצא-הדופן האחד והיחיד.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

מה על גרעיני הנח"ל?

יוסי שריד (המערך):

בתרגיל פארלאמנטארי מזהיר קיבלת תשובתך את-מול. הגשת שאילתה יזומה, קיבלת תשובה אתמול. אני מניח שהיא הניחה את דעתך.

עכשיו אומרים לנו כי היחידה של משמר הגבול

חברי התנועה לצינונות אחרת התחילו מבררים את טיבה של המודעה המוורח. עוד לפני כמה חודשים, כאשר אותו נוסח, שהתפרסם לפני חמישה ימים ב"הארץ", הופיע — 30 בספטמבר ב"מעריב" וב-14 באוקטובר — ב"ידיעות אחרונות" התברר להם, לאחר בדיקה קפדנית, דברים מעניינים מאוד. התברר כי המגינים ליחידה אינם שייכים כלל ואינם קשורים כלל למשמר הגבול או למשטרת ישראל. הם, בעצם, אינם שייכים לשום גורם רשמי ומוסמך. המודעות — לא ייאמן — הן מודעות פרטיות בהחלט. זוהי הפעם הראשונה בתולדות מדינת ישראל שמגינים לכוחות הבטחון בדרך של מודעות בלתי-חמומות, בלתי-מוזהות ובלתי-מוסמכות לחלוטין. חמור הרבה יותר, חברי הכנסת: התברר עוד כי מספרי הטלפון המופיעים במודעות שייכים לנפתלי אופיר, לרחל שפרן וליהודה זלינגר — כולם חברי "גוש אמונים". ועוד התברר כי המתעניין בגיוס ליחידה צריך, קודם כל, להתראיין בראיון אישי על-ידי רב הישיבה בקריית-ארבע, הרב אידלס. ועוד התברר כי מפקד היחידה, מאיר אינדור שמן, היה עד גיוסו פעיל מרכזי ב"גוש אמונים". ועוד התברר כי הרוב המכריע של אנשי היחידה הם אנשי "גוש אמונים".

ביום ראשון השבוע מוסרים לכתב "ידיעות אחרונות" מחוגי "גוש אמונים", ואני מצטט: "אנו מכירים את אנשי היחידה הזאת. רובם הם חברינו. אולם אין לנו שום קשר פורמאלי או מוסדי אתם. הם שייכים למשמר הגבול". ועוד התברר, וזה מעניין במיוחד, חברי הכנסת, כי במשרדי "גוש אמונים" בירושלים יודעים ומכנים לטפל בגיוס ליחידה המסויימת בקריית-ארבע.

חברי הכנסת, בידי מצוי רישום מדויק של שיחות טלפון עם משרדי הגוש, אשר הוקלטו על-ידי חברים בתנועה לצינונות אחרת ורק מחמת ארכן של השיחות והרבה חזרות מיותרות איני קורא את הרישום במלואו. (ק ר י א ה : זו עבירה על החוק.)

אסתפק בכמה ציטאטים. הפונה אומר: "אני מתקשר בקשר למודעה שהתפרסמה ביום שישי שעבר בקשר ללימוד תורה עם פעילות בטחונית. אפשר לקבל פרטים על זה". תשובה: "פרטים אני לא יכול למסור". שאלה: "מה זאת אומרת?" תשובה: "אני התבקשתי לקחת רק את הכתובת וכמה פרטים מהפונים ולהעביר אותם למי שאחראי והוא יתקשר וימסור פרטים". שאלה: "אני לא מבין. אם אני רוצה להיכנס ליחידה, מה אני צריך לעשות?" תשובה ממשרדי הגוש: "לא כדאי שנדבר על כך. נתבקשתי לא למסור שום דבר. אולי אתה... אני לא יודע מי אתה. האחראי יתקשר אתך". שאלה: "מה זה חשוב מי אני? אולי אני אתקשר לאחראי?" תשובה ממשרדי "גוש אמונים": "אני אפשר לטלפן אליו. תשאיר את הטלפון והוא יתקשר אתך. אני מפנה את כל הפונים אליו. זאת אומרת, את כל אלה שפנו אלי. הוא מרכז את הרשימה והוא יתקשר בקרוב לכל אלה שפנו וימסור את מה שצריך למסור. אני התבקשתי לעשות רק דבר אחד. נתנו לי הוראות מסויימות. אתה מבין? וזהו זה".

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
כדי שהמודיעין הפנימי יספיק לבדוק מי הפונה.

יוסי שריד (המערך):

הוא מדבר, אחרי הכל, על כך שהוא מקבל הוראות. המשך הציטאטה: שאלה: "ואתה חייל?" תשובה:

בקריית-ארבע היא, למעשה, ישיבת-הסדר וכאילו אין ביניהן הבדל כלשהו. באמירה הזאת יש כדי להונות, מדעת או שלא מדעת.

ראשית, ישיבת-הסדר היא לצורך של שירות סדיר, שירות חובה בצבא בלבד. לעומתה, היחידה בקריית-ארבע היא לצורך שירות קבע. אך יש הבדל חשוב ומהותי מזה: ישיבת-ההסדר נולדה כדי למצוא פתרון נאות לבחורי ישיבה, שבלי המתכונת של ישיבת-הסדר אולי לא היו מתגייסים בחלקם לצה"ל. צה"ל לא ראה מבחינתו בישיבת-ההסדר מתכונת אידיאלית של שירות צבאי; אולם בין גיוס עם ישיבה לבין אי-גיוס בלי ישיבה התעדיף בכל זאת גיוס במסגרת של ישיבה. כאמור, לא היה זה אידיאל צבאי אלא הכרח לא יגונה וכולנו קיבלנו אותו בליט ברירה. במקרה שלפנינו הדברים שונים לחלוטין. במקרה של יחידת קריית-ארבע אין מדובר כלל בבחורי ישיבה שצריך למצוא להם פתרון כדי שישמרו. במקרה של יחידת קריית-ארבע אין מדובר כלל בבחורי ישיבה אלא סתם באזרחים דתיים שאינם לומדים בישיבה ובדרך כלל גם אינם מתכוונים ללמוד בישיבה. כלומר, במקרה שלפנינו מגייסים, בעצם, לא רק ליחידה של משמר הגבול אלא מגייסים גם לישיבה עצמה. במלים אחרות, דרך הפרצה של ישיבות-ההסדר מנסים עכשיו להחדיר יחידת קבע שהיא על טהרת האגף שים הדתיים, בלי שנתערר צורך אובייקטיבי כלשהו. בליט ברירה חמקנו את ישיבות-ההסדר. אך כאשר יש ברירה, האם אנחנו מעוניינים ביחידת של דתיים לחדר ושל חילוניים לחדר? האם אנחנו רוצים להקים עכשיו, במלאת 30 למדינת ישראל, צבא ממלכתי או משטרה ממלכתית ומשטרה ממלכתית דתית? מה היו אומרים חברי הכנסת הדתיים לוא מישוה היה רוצים להקים יחידת קבע, בצבא או במשטרה, שהיא על טהרת האגפים החילוניים? כמה הצעות דחופות לסדר-היום היו מוגשות כאן היום? והאם מישוה סבור כי הגיעה משום-מה העת ליחידות קבע נפרדות ובנדרות? האם החלטה כל כך עקרונית, כך כך יסודית, יכולה ליפול אגב הקמת יחידה של משמר הגבול בקריית-ארבע? האם לא מתחייב דיון ציבורי, דיון פארלאמנטארי מקיף? האם לא מתחייבת, לפחות, החלטה ממשלתית ואם הממשלה הקודמת לא עשתה כן, חובה על הממשלה הנוכחית לעשות.

שמעון פרס (המערך):

תשים לב ששולחן הממשלה "מלא".

יוסי שריד (המערך):

שמנו לב לזה והערנו הערה מתאימה. זה חלק מן התידושים הפארלאמנטאריים להעלאת מעמדו של הפאר-לאמנט הישראלי.

האם נרשה לעקרון כל כך מהותי, שהנחה אותנו שנים רבות, כל שנות ריבונותנו, להתפזר כליל בגלל יחידה אחת קטנה של משמר הגבול אשר תהווה מעכשיו ואילך תקדים? ואם איש חילוני בישראל יבקש להצטרף ליחידה כזאת מה נאמר לו? — אינך יכול? או: הצטרפותך ליחידה מותנית בהצטרפות לישיבה?

הבעיה השנייה, חברי הכנסת, הקשורה ביחידה המ-סויימת הזאת, היא בעיית דרך הגיוס וזיקתה הפוליטית. כדאי מאוד לאנשי משמר הגבול היושבים בצד לשמוע זאת.

חוברת ב', ישיבה ל"ג

— הצעות לסדר-היום (שריד, פעיל, דרוקמן, בן-מאיר, גרוסמן, פרס, אלוני, ידלין, רוזוליו, אולמרט) —

החומרה הנודעת לקיומה של היחידה כפי שניסיתי לתאר כאן היום. כל מי שאזנו כרויה לשמוע, כל מי שמוכן לבחון ולשקול, לא יוכל ללמד סגוריה על כל התופעות המסוכנות שפורטו כאן.

נראה לי שכל מי שדאגת הדמוקראטיה הישראלית ותקינותה היא דאגתו, יצטרף לתביעתו לפרק את היחידה הזאת לאלתר, להעמיד לדין את כל אלה המעורבים במלאכת הגיוס הקונספירטיבית ולהבטיח כי התופעה החמורה והמסוכנת הזאת לא תוכל עוד להישנות.

היו"ר ח. גרוסמן:

ישיב חברי-הכנסת בן-מאיר.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מטעם מי משיב חברי-הכנסת בן-מאיר?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
בהתאם לתקנון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

ממתי הוא מבין בבטחון?

שמעון פרס (המערך):

אתה הממשלה?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

עוד מעט תשמע.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

זה לפי תקנון הכנסת?

אהרן ידלין (המערך):

אין ממשלה בישראל?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

הוא צריך להשיב בשם השר לשעבר הלל.

דניאל רוזוליו (המערך):

— — — גם הגיוס וגם התשובה.

היו"ר ח. גרוסמן:

רבנות, חברי הכנסת, המדובר בסעיף 71ד (ד) האור

מר:

"לא ביקשה הממשלה להביע דעתה בנושא המוצע, או שחבר הממשלה הציע שהנושא יידון בכנסת, רשאי אחד מחברי הכנסת להציע שהנושא לא ייכלל בסדר-היום של הכנסת; ורשאי אחד מחברי הכנסת — בין מסיעתו של בעל ההצעה ובין שאינו מסיעתו — להציע שהנושא יידון בוועדה של הכנסת."

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם הממשלה אינה עונה איננו רוצים לשמוע.

דניאל רוזוליו (המערך):

התקנון בסדר, אבל מה לגבי הנוהל?

אהור אולמרט (הליכוד):

אין לך מושג בנהול הפארלאמנטארי. המפלגה שלך

נהגה כך מספר פעמים.

(חברי הכנסת מסייעות המערך, מח-

נה שלי והתנועה לזכויות האזרח עוז-

בים את האולם)

"אני לא חיל". שאלה: "אז מה זה הוראות? מי נותן לך הוראות?" תשובה ממשרדי הגוש: "מפקד היחידה הזה." שאלה: "מפקד יחידה נותן לאזרח הוראות?" תשובה ממשרדי הגוש: "כן."

חברי הכנסת, מפרסמי המודעות הם אנשי "גוש אמונים". בעלי הטלפונים, המגייסים, הם אנשי "גוש אמונים". הראיון הראשון הוא עם הרב. מפקד היחידה — איש "גוש אמונים". רוב אנשי היחידה — אנשי "גוש אמונים". במשרדי "גוש אמונים" מטפלים בגיוס על-פי הוראות של מפקד היחידה. אני שואל, חברי הכנסת, אחרי כל אלה, האם אין זה הצבא הפרטי של "גוש אמונים"?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

ממומן על-ידי המדינה.

(קריאה: זה הסילוף שלך.)

יוסי שריד (המערך):

והיחידה הפרטית הזאת משתכנת דווקא במעון של "גוש אמונים", בקריית-ארבע. היא צריכה להיות שליחת החוק במקום. וכולנו יודעים, נוכחנו לדעת לא פעם אחת, כי תפיסת החוק והציות לו, כפי שהם מקובלים לעתים על "גוש אמונים", אינם מקובלים עלינו, על הרוב המכריע בבית הזה.

מה יקרה בקריית-ארבע כאשר היחידה המסויימת הזאת תצטרך לאכוף את החוק שם?

חברי הכנסת, כל העוסקים במלאכת הגיוס הזאת ידעו היטב כי הם עושים דבר אסור, בלתי-מוסמך.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

תשאל את השר הלל, הוא החליט.

יוסי שריד (המערך):

מאז נכנסת לכנסת לא היית כל כך פעיל. כמעט ששאלנו: מה אתה עושה כאן.

חברי הכנסת, אינני רוצה לקרוא את כל הציטאטות. אמסור את תמצית הדברים בלשוני — — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אולי תפקיד את הסלילים?

יוסי שריד (המערך):

— אמסור בלשוני עוד כמה משפטים מרישומי השיחות עם שלושת המגייסים בעלי הטלפונים. וכל אחד מחברי הכנסת יוכל לבחון בעצמו, אם ירצה, את אמינותה של התמצית, תוך כדי בחינתו של הרישום המלא:

המגייסים מסרבים כל העת ובעקשנות למסור פרטים כלשהם שאינם כלולים במודעה. הם טוענים שאלה הור"אות אשר קיבלו, הנובעות מנסיגות רעים קודמים. יש חשש — הם מדגישים — שהעיתונות תעלה על כל העניין. הם מבקשים שלא להתקשר ישירות עם המשטרה, לקבלת פרטים נוספים, כי המודעה איננה מעניינה של המשטרה — וזו ציטאטה — היא מעניינם של האנשים המארגנים, אשר בפירוש עמדו על כך שאין למסור את שמם בטלפון. הם בעצמם יתקשרו במועד מאוחר אל הפונה או יבואו אל ביתו, בתנאי שהפונה ישאיר פרטיו האישיים. כל הרעיון — אומרת אחת המשיבות — הוא רעיון פרטי של מישהו.

חברי הכנסת, כל מי שלא נשבע לשמור אמונים בכל מקרה וללא תנאי ל"גוש אמונים", יעמוד על מידת

היו"ר ח. גרוסמן:

אני בדקתי את התקנון, אל תתווכח. אוסיף עוד דקה דקותיים, אבל זה במסגרת הצעה לסדר-היום.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
רבע-שעה.

אני רוצה להעמיד את העובדות על דיוקן. ב"1 במאס 1977, לפי החלטת שר-המשטרה דאז שלמה הלל, הוחלט לאשר במסגרת ישיבת-הסדר, גיוס של יחידה מצומצמת שתהיה במסגרת משמר הגבול, ואני רוצה לומר לחבר-הכנסת שריד שיש לו טעות גדולה מאוד: ישיבת-ההסדר לא קמו בדיעבד כדי לפתור בעיות, הן קמו מלכתחילה כדבר נפלא וייחודי יהודי של שילוב סיפא וספרא. ואותו רעיון היה במקרה זה. בחורים, והם אינם רבים, כולם יוצאי צבא, חלקם קצינים, מוכנים להעמיד מהידע שלהם ומנסיונם לרשות משמר הגבול. היחידה מגויסת למשטרת ישראל בהתאם לקריטריון נים הקיימים לגבי כל איש משטרה. הגיוס מתבצע רק על ידי המשטרה, ההתייצבות היא לפני קצין הגיוס של משמר הגבול והוא מחליט אם לגייס את האיש או לא. מ"1 במרס עד 4 בספטמבר גויסו בסך-הכל ל"צבא הפרטי" של "גוש אמונים" 14 איש. זה ה"צבא הפרטי" של "גוש אמונים" שמאיים על כל מדינת ישראל. לא פלוגה, לא מחלקה, הלואי והיחידה תגדל, אבל בינתיים זו עדיין כיתה במסגרת מחלקה באזור חברון.

אני רוצה לומר לחבר-הכנסת שריד שבכל גרעיני הנח"ל מתבצע הגיוס עליידי הגרעין והגרעין מתגייס לצבא בתור גרעין הומוגני. כך לגבי גרעיני בני-עקיבא, כך לגבי גרעיני השומר הצעיר, ואני מברך על כולם. אלה גרעינים הומוגניים, ורק מי שהגרעין רוצה שיתקבל מתקבל לגרעין. וכאשר צריכים לשלוח אנשים לקורס מ"כים, לא הצבא קובע. בכל מקום בצבא הצבא קובע זאת, אך לא לגבי גרעיני נח"ל. זה ייחוד של מדינת ישראל.

היו"ר ח. גרוסמן:

חבר-הכנסת בן-מאיר, אני מבקשת אותך לסיים.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני היושבת-ראש, אני מבקש קצת חסד. הנושא רחב ופה היתה הצגה גדולה. אני מבקש כמה דקות.

היו"ר ח. גרוסמן:

חבר ממשלה יכול היה להשיב, כל הזמן היה עומד לרשותו. אני פועלת בהתאם לתקנון.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

ושם, כשמדובר על שליחת אנשים לקורס מ"כים או קצינים, זה כבר עניין בתוך הצבא, לא גיוס לצבא. בגרעיני נח"ל, הגרעין קובע מי האנשים שילכו לקורס מ"כים — את מי הוא מוכן לשלוח לזה ואת מי הוא רוצה להשאיר בגרעין.

מה קרה פה? יחידה זו הופעלה על-ידי מפקד המחלקה באזור חברון למשימות שהוא החליט עליהן. היחידה הזאת אינה בותרת את משימותיה, היא כפופה למחלקה שכפופה לפלוגה. במסגרת מפקדת משמר הגבול באותו אזור. במשך כמה חודשי קיומה הופעלה היחידה הזאת בעבודות בטחוניות רבות. הן לבד והן יחד עם יחידות אחרות. אולי יהיה זה פיקאנטיות לציין שדווקא חברי היחידה הזאת השתתפו לפי הוראת מפקדם בפניונים

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ממלא-מקום שר הפנים השיב אתמול בשם הממשלה, שברוך-השם קיימת ופועלת, לשאילתה של חבר-הכנסת הרב דרוקמן. בתשובה מגומקת ומפורטת השיב על העובדות הקשורות בנושא. התפלאתי מאוד שחבר-הכנסת שריד העלה היום את הצעתו לסדר-היום. הייתי בטוח שחבר-הכנסת שריד, לאחר שזכה לקבל תשובה מוסמכת מטעם ממלא-מקום שר הפנים, לא יעלה הצעתו לסדר-היום שהוא, כמוכן, מיותרת. אבל מטעמים השמורים עמו והברורים לכולנו החליט בכל זאת להעלות את הצעתו. לכן, בהתאם לתקנון, אני מרשה לעצמי להציע לכנסת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

חבל שחבר-הכנסת שריד עזב את האולם. רציתי לומר לו שאני רואה שהוא הצטרף לחבורת הבלשים הפרטיים בכנסת, לחבר-הכנסת צ'רלי ביטון שגם הוא איננו באולם — הוא, כנראה, עסוק בהפרעות בוועידת העובדים הסוציאליים — עם מכשירי ההקלטה, הסלילים והמצלמה.

אני הייתי מציע לרשות השידור, במסגרת המאמצים שלה להעמיק את התכניות המקוריות שלנו מהפקה מקומית, להחליף את "סטארסקי והאץ'" ב"יוסי וצ'רלי" — מעלליהם של שני הבלשים הפרטיים של הכנסת. זה יהיה שילוב של גיימס בונד, שמצלם, מקליט וחוקר. אני דאגתי שכאשר אדבר, יצלם אותי חבר-הכנסת שריד במצלמה המוסמכת מאחורי העיניים.

אני מבקש ממי שמופקד על כך, שר המשפטים או שר הפנים, לבדוק אם התנועה לציונות שפויה נרשמה בהתאם לחוק כחברת חקירות פרטית. זה לגיטימי שהחבר רה לציונות שפויה תהיה חברת חקירה, אבל היא צריכה להירשם כחוק וצריכה לעמוד בקריטריונים הנדרשים על-פי החוק. לכן יש לבדוק אם אמנם נרשמה תנועה זו כחברת חקירות פרטית.

לגופו של עניין, לחבר-הכנסת שריד יש כשרון גדול שהציבור כבר מכיר אותו — לקחת דברים טובים, יפים וחשובים שנעשים במדינת ישראל ולנסות, באי-הצלחה, למצוא בהם דופי ולהתיע את הציבור. זה חודשים שהוא מטיל אימה על הציבור — הצבא מכה פועלים, הצבא הפרטי של "גוש אמונים". מה החטא הגדול אם מישו נפגש עם אנשי "גוש אמונים"? — לא בפאריס, הם אינם שם, הם פה, בארץ-ישראל, במדינת ישראל. הם עוד לא הוכרו כאירגון עוין. חבריך נפגשים עם חברי אירגון עוין שמטרתו להשמיד את מדינת ישראל. "גוש אמונים" לא הוכרז כאירגון עוין אלא הוא אירגון של חלוצים אידיאליסטיים שתפקידם לבנות וליי-שב את ארץ-ישראל. מה כל הצעקה? מה כל ההתנפלות? במה חטאו? מה החטא בכך שלטלפון ענה איש "גוש אמונים"? מה החטא בכך שאנשי המשרתים במשמר הגבול — מתברר שהם אנשי "גוש אמונים"? —

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש קצת יותר זמן, כמו למציע, להשיב על העובדות.

היו"ר ח. גרוסמן:
בהתאם לתקנון.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

שר עונה יותר זמן. כיוון שהשר אינו עונה, יש לי יותר זמן.

של חברי-הכנסת בן-מאיר, כי יצאתי במופגן, יחד עם חברי כנסת אחרים, את האולם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
זה אופייני לכם. אינכם רוצים לשמוע אף אחד, רק את עצמכם.

אריה אליאב (מחנה שלי):
יש לי ולך דיון-דברים בכנסת ומעל כל מיני במות. התעמתי אתך ואתעמת אתך. אינני נבהל ממך ואתה אינך נבהל ממני, אך היום לא רציתי לשמוע אותך כנציג הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
אתה לא מוכן לשמוע אותי.

אריה אליאב (מחנה שלי):
בנושא הנדון יש לנו עניין עם הממשלה ולא אתך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
הממשלה השיבה רק אתמול.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אני לא הפרעתי לך, לא הייתי כאן, אני מבקש ממך לא להפריע לי. לא רק שענית שלא כנהוג, בשם הממשלה, וזאת כשאתה איש הרשות המחוקקת ולא המבצעת, אלא שאתה גם מפריע לי. אני מבקש אותך לפחות לא להפריע לי.

נעשה כאן דבר חמור ביותר, ואינני מדבר על הצד התקנוני אלא על הצד המהותי. סילפו כאן את תורת מונטסקייה על הפרדת הרשויות ועירבבו אותה. מסכן הוציאו אותו מקברו. מה עשינו כאן עכשיו בהופעה הזאת של חברי-הכנסת בן-מאיר בשם הממשלה? האם חסרים שרים? אני רואה שהשר שרון היה כאן בסביבה, כבוד ראש הממשלה נמצא כאן באולם כל הזמן. האם הם אינם ראויים לענות על דבר שהוא מעצם עניינם? אגב, אלה הם במקרה גם שני שרים שהעניין הזה קרוב לעי-סוקם.

שרי-החקלאות א. שרון:
אתה מתכוון לבטחון ישראל.

אריה אליאב (מחנה שלי):
כן, אני מתכוון לבטחון ישראל, אני מתכוון גם לסדר בבטחון ישראל.

ראש-הממשלה מ. בגין:
זה שייך לשר הפנים, ושר הפנים איננו.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אבל כבוד ראש הממשלה, אתה יכול למלא את מקומו. שר הפנים יכול היה גם לבקש את שר החקלאות למלא את מקומו. אינני מבין, אילו היה מחסור חמור בשרים, אילו כולם היו נעלמים, אילו כולם היו בחוץ לארץ — ניהא. אבל היו בבית הזה שלושה-ארבעה שרים. מה קרה כאן? האם כל האיפארכיה הזאת של קריית-ארבע נתונה רק לאנשים המכובדים הללו מ"גוש אמונים"?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
לקוואל של אברהם אבינו.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אל תעזור לי. האם שר המשפטים לא יכול היה למלא את מקומו של שר הפנים?

של הרב כהנא וקבוצת אנשים שהיו אתו בהר גריזים יומיים-שלושה לפני הבחירות.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לקרוא קטע ממכתב של מפקד המחלקה הממונה על אותו אזור. הוא כותב: "לאור ביצוע משימות בתחום נפת בית-לחם על-ידי יחידת משמר הגבול בחברון הנני רוצה להביע את שבי-עות רצוני מעבודת הכוח בתחום נפת. הגיעו דיווחים טובים מהשטח על יעילותם הרבה וכן היו מספר וזלחות. ואם יש אפשרות להאריך את ביצוע המשימות על-ידי הכוח לתקופה נוספת אשמח להעסיקם בנפת". היחידה הזאת הועסקה בתפקידי אבטחה, בלחימה בפח"ע, באב-טחת סיורים של המגביה וסיורים אחרים באותו אזור. אלה אנשים שיושבים בקריית-ארבע, כיתת כוננות, והם עוברים אימונים מוגברים. הם נותנים למשמר הגבול שש שעות ביום, דבר שכל אנשי משמר הגבול רואים בו חשיבות רבה. מה הפסול בזה? מדוע אסור לפרסם מוד-עות? האם גרעיני נח"ל אינם מפרסמים מודעות? לא מעודדים את זה? חברי-הכנסת שריד אמר שיש לו אנשים נוספים שרוצים להתגייס. אין כל בעיה, רק שיבואו ויתגייסו למשמר הגבול. ואם הוא רוצה — אפילו לאותה מחלקה באזור חברון.

אבל כאן יש ישיבת-הסדר, שזאת יצירה ייחודית נפלאה של מדינת ישראל ושל העם היהודי, שלא בדיעבד אלא לכתחילה באה לשלב לימוד תורה יחד עם עמידה על הבטחון, אותו ערך עליון של ספרא וסיפא שירדו כרוכים לעולם. והלואי ונוכל להגדיל את המספר ולהביא לזה יותר אנשים. אני מקווה שבעתיד נגדיל את זה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה. כפי שאמרתי, אני חושב שחברי-הכנסת שריד ייהפך, לצערי, לפייגין המודרני: הוא יפחיד את כל הילדים בכל מיני דברים, בצבא, בצבאות פרטיים, במהפכות, ב"גוש אמונים". אני חושב שהציבור למד כבר לא לקחת את זה ברצינות. אני חושב שיש לברך על היחידה הזאת, אני שמח שהשר הלל אישר בשעתו את הדבר הזה ואני מקווה ששר הפנים הנוכחי ידאג לאפשר את הרחבת היחידה הזאת באנשים נוספים. זו תוספת חשובה לבטחון ישראל, זאת תוספת חשובה למשמר הגבול, זאת תוספת חשובה למשטרה, זאת תוספת ברוכה לעם ישראל ולמדינת ישראל ויבואו אנשים אלה על הברכה. אני מבקש את חברי הכנסת להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

הי"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת — לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת; הצעה שנייה — לא לכלול אותו בסדר-היום של הכנסת.

שזלמית אלונג (תנועה לזכויות האזרח):
היתה בקשה להעביר אותו לוועדה.

אריה אליאב (מחנה שלי):
אני ביקשתי להציע להעביר אותו לוועדה.

הי"ר ח. גרוסמן:
לא ראיתי פה את המציעים. נכנסתם רק הרגע. רשות הדיבור לחברי-הכנסת אליאב.

אריה אליאב (מחנה שלי):
גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, שמעתי את דבריו של חברי-הכנסת שריד, לא שמעתי את דבריו

תשטש את המציאות הקיימת בארץ? את הנשק הפרטי שיטנו בארץ?

אריה אליאב (מחנה שלי):

האם חסרים תפקידים למשמר הגבול? אם אנשים דתיים רוצים להצטרף אליו — עליהם הברכה. האם חסרים תפקידים בשבילם ברמת-הגולן ובמקומות אחרים, ואפילו ברחוב הירקון בתל-אביב, בקני הפשע, בפירות שונות בארץ? האומנם חסרים להם תפקידים? מדוע יישב משמר הגבול הדתי בקריית-ארבע, כאשר האנשים של היחידה הם אותם האנשים, עם אותן הדעות, עם אותה הכוונה, עם אותן פקודות הניתנות ל"גוש אמונים"?

אני מזהיר אוהרה חמורה שאם אנו לא נשים מחסום ל"שור" הזה הוא יתחיל להשתולל ולהפוך את כל סדרי החיים התקינים, שכולנו, בלי הבדל דעות, בלי הבדל אמונות, דאגנו להם והקמנו אותם במשך שלושים שנות המדינה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבין שאתה מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

כן. אני אציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

היו"ר ח. גרוסמן:

רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

גברתי היושבת-ראש, לא הייתי מתערב בוויכוח הזה, הנה, משום שחברי-הכנסת יהודה בן-מאיר נקט כשורה, על-פי התקנון המחייב אותנו. אני חבר-כנסת ותיק, אני יכול להעיד שבמשך כל השנים נהגו כך בכנסת וחברי כנסת השיבו להצעות לסדר-היום ואיש לא נעלב ולא ערך הפגנות של יציאה. אני מציע לאופוזיציה לנסות ולהרגיע קצת את עצביה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

לא בעניינים של הקמת מחתרת בארץ.

יופי שריד (המערך):

בנושאים פוליטיים מעולם לא השיבו חברי כנסת אלא רק אישי ממשלה.

אהרן ידליון (המערך):

לא היה תקדים כזה. איש לא חולק על כך שזה בהתאם לתקנון, זה בסדר גמור. אבל לא היה תקדים שבנושא ציבורי הממשלה לא עונה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

מר ידליון, שר החינוך לשעבר, זכור את הימים ההם, תן דוגמה חינוכית טובה. אתה מפקיק אותי באמצע המשפט. לא סימתי את המשפט אפילו על-פי הדיקדוק ולא רק על-פי החוכן. גם את הגברת אבקש להקשיב לי. אני לא הפרעתי לכם, לא העלבתי אף אחד. האם השתשתי במלה לא פארלאמנטרית?

ובכן, אני אומר שהיו דברים מעולם ואיש לא ערך הפגנות יציאה. יש ממשלה, יש התומכים בה ויש אופוזיציה. אם חבר כנסת מגיש הצעה יכול חבר כנסת אחר להשיב עליה. זו זכות כתובה, זכות חרותה. זכות ניתנת כדי להשתמש בה. הזכות הניתנת בתקנון אינה בבחינת גרות חנוכה — אפשר להשתמש בה.

אמרתי את הדברים האלה כהקדמה. אני רואה את מה שקרה כאן בצד הנוהלי כדבר אולי לא פחות חמור מעצם העניין, כי מערבבים כאן סמכויות.

עכשיו אדבר לגופו של עניין. אנחנו עוסקים כאן בדבר חמור ביותר, ואינני מדבר על עצם היחידה של משמר הגבול אלא על עירבוב נורא המאיים, אולי עוד לא היום אך בעתיד, ליצור שטח הפקר שבו לא ידוע מי גותן הוראה ללחוץ על ההדק, מי גותן את הפקודה, מי מגייס, מי גותן את ההכונה. זה דבר נורא. הוזכרו קודם בקריאת-ביניים, ואני מבין שזה אחד הטיעונים, גרעיני נח"ל. מה זה שייך לעניין? אנחנו מדברים על משטרה, על "פוליס", ויש כאן הבדל מהותי.

איתן לבני (הליכוד):

איפה? האם אתה מדבר על המשטרה בפאריס?

אריה אליאב (מחנה שלי):

לא שמעתי אותך, אינני יודע מה רצית.

אנחנו מערבבים כאן דבר נורא כאשר אנחנו מגייסים למשטרת ישראל, לא לגרעיני נח"ל שתפקידם התיישבותי, יחידות פוליטיות עם גוון פוליטי מובהק, לא רק גוון דתי. נוצר כאן שטח-הפקר מסוכן, מלא מוקשים ומהירות. אנחנו יכולים מכאן ממש להתדרדר לתוך תהום של משטרות פרטיות וקבוצות פרטיות נושאות נשק. (ראש-הממשלה מ. בגין קורא קריאת-הממשלה)

כבוד ראש הממשלה, אני רואה שאתה חושב שזה דבר פשוט. מהדברים הפעוטים הללו יצאו אסונות. בגלל המסמרים הפעוטים והקטנים הללו נפלו סוסים ובגלל המסמר הקטן הזה יכולה מרכבת השלטון שלנו להתדרדר לתהום.

אתן דוגמה אחת בנוגע למשמר הגבול בחברון. היה לי דינודברים עם הממשלה הקודמת, עם שריה, שיבואו ויענו על עניין שיסוי כלבים על-ידי תושבי קריית-ארבע בילדים ערביים בחברון. במשך שישה חודשים טיפלנו בנושא זה, גם אני וגם חברי כנסת אחרים, אבל מהממשלה לא קיבלנו תשובה: האם שיסוי או לא שיסוי את הכלבים? אמנם, היו בידינו עדויות על כך כי אכן שיסוי את הכלבים וכי הכלבים נשכו ילדים ערביים. היו רופאים שהעידו כי הם הוזריקו לילדים זריקות נגד כלבת לאחר שנושכו על-ידי הכלבים האלה.

ובכן, מה יהיה אם שוב יקרה מקרה כזה בקריית-ארבע? מה יעשו אנשי יחידת משמר הגבול שם אם תושבי הקריה ישו אותם הכלבים בילדים ערביים נוספים? מה תעשה היחידה הזאת? היא, כמובן, תצטרך לנהוג לפי הוראות מפקד היחידה, לפי הוראות המשטרה, לפי הוראות כוחות הבחון. אבל הרי האנשים האלה הם בשר מבשרם של אותם משסי הכלבים, של אותו הרב לווינגר אשר אמר לי בפגישה מאוד מכובדת בגוש עציון: כל מהות מלחמתנו היא שעשוי שונא יעקב; כל עשוי שונא כל יעקב; כך היה כל הדורות, כך יהיה כל הדורות. זו התיאוריה של הרב לווינגר.

איתן לבני (הליכוד):

עוד מעט תדבר גם על השאלה ממה עושים מצות לפסח.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

חברי-הכנסת לבני, האם אתה חושב שבהערות כאלה

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אפשר גם לחלוק על שיקול-הדעת מתי להשתמש בה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

גברתי, גברתי, למען השם — תני לדבר.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני, נותנים לך לדבר, אבל מותר גם לקרוא לך קריאות-ביניים.

ראש-הממשלה מ. בגין:

מותר. אני רק מבקש אותך — את לא משתמשת היטב ברמקול והוא יותר מדי קולני. אני לא יכול לשמוע מה את אומרת.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אם כך, אחזור על דברי בשקט: מותר לחלוק על שיקול-הדעת שבו השתמשתם במקרה זה כשהחלטתם להשיב בדרך זו.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אני לא מתנגד לקריאות-ביניים, אבל לא צריך להפסיק בכך שחוזרים וחוזרים על קריאות-הביניים. הרי אמרת קודם אותם הדברים. אבל ניהא, את רוצה לקרוא קריאות-ביניים — בבקשה, רק בשקט. אם אשמע אותך אשיב בכל הכבוד.

חבר-הכנסת יהודה בן-מאיר השתמש בזכות הניתנת והשיב כהלכה והבהיר את העובדות. אולם מדוע בכל זאת ביקשתי, גברתי היושבת-ראש, רשות הדיבור? כדי לומר לידידי ויריבי חבר-הכנסת אליאב את הדברים הבאים: רבותי היקרים, מה אתם מהלכים אימים על הבית הזה? הרי כולנו יושבים פה יותר מיום אחד. אנו לא יודעים מהי חברון? אנו לא יודעים מהו "גוש אמונים"? מה קרה שר המשטרה הקודם — ברוך-השם עכשיו אין כבר משרד המשטרה בישראל, ביטלנו אותו, היה צריך לבטלו עוד לפני הרבה שנים. אדרבה, הראו לי מדינה דמוקרטית אחת שבה קיים משרד משטרה. אנו ביטלנו אותו, אבל היה פעם שר משטרה בישראל — הוא, עוד לפני שמונה חודשים, נתן את הרשות להקים את היחידה הזאת בחברון. הרי ארבעה חודשים לפני הקמת הממשלה הזאת היה הדבר קיים ואז היתה לכם בוודאי האפשרות לדעת מה עומד להיות מוקם. אולם אז לא נזעקתם, לא דיברתם על נשק פרטי ועל צבאות פרטיים. קיבלתם את הכרעת שר המשטרה. עכשיו, עלי-פי הרשות שניתנה עליידי שר המשטרה, חבר שלכם, אתם זועקים נגד הממשלה הזאת. מה הצדק? מה ההצדקה לכך? הוא לא חקר? הוא לא בדק? הוא חבר "גוש אמונים"? הוא שייך לתנועת ארץ-ישראל השלמה? — בערך כמו חבר-הכנסת יוסי שריד.

על מה נזעקתם? זה לא נשק פרטי, זה לא צבא פרטי, גברת אלוני היקרה.

יוסי שריד (המערך):

שר המשטרה הקודם לא אישר, אדוני ראש הממשלה, את כל הקנוניה הזאת. יכול מאוד להיות שהחלטת שיש לא היתה נכונה, אבל את הקנוניה הזאת, של גיוס אנשי "גוש אמונים" עליידי "גוש אמונים", הוא לא אישר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הוא אישר וכך היה נהוג בזמנו, בדיוק כך.

ראש-הממשלה מ. בגין:

נדמה לי ששר המשטרה הקודם בדק היטב לפני שהחליט.

יוסי שריד (המערך):

הוא לא אישר מודעות פרטיות.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זו עובדה שהמודעות התפרסמו לפני תשעה חודשים. כנראה, לא קראת אז עיתונים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אז אנו הגשנו שאילתה בנושא זה והתשובה היתה שהמודעות פורסמו שלא כחוק ושאלו לפירסום הזה כל נגיעה ליחידות הרשמיות של משמר הגבול.

אהרן ידלין (המערך):

כבוד ראש הממשלה, האחריות היא עליך. קודם הטלת את האחריות על שר המשפטים ועכשיו אתה מטיל את האחריות על שר המשטרה. אתה צריך לענות בנושא הזה.

משה נסים (הליכוד):

איפה שר המשטרה שיאמר את דברו?

ראש-הממשלה מ. בגין:

חבר-הכנסת ידלין, בדיוק כפי שחבר-הכנסת בן-מאיר השתמש בזכותו, עכשיו אני משתמש בזכותי. כחבר ממשלה וכראש ממשלה אני זכאי על-פי התקנון למסור הודעה בכל רגע ואני מוסר עכשיו הודעה ומבקש כי תשמע אותי.

משמר הגבול מבוסס על יחידות מקומיות. אתן דוגמה: לפני כשנה היתה פנייה אלי, וכן אל חברי כנסת נוספים, להצטרף למשמר הגבול. כל אלה חברי מפלגות.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

המשמר האזרחי.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

המשמר האזרחי ולא משמר הגבול.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אם טעית במלה אני מוכן לתקן את עצמי.

משה עמאר (המערך):

אין הטעות במלה, זה לא דומה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

הוא הדין. המשמר האזרחי פונה גם הוא ליחידים.

(קריאות: לא, לא אדוני.)

למשמר הגבול יש מלוא הזכות לפנות לאזרחים במקום מסויים ולקרוא להם להתנדב. זו עבודה בהתנדבות ולא בכפייה. הם מתנדבים למשמר הגבול כפי שאחרים מתנדבים למשמר האזרחי. אז מה עשה שר המשטרה? — הוא פנה לאוכלוסיה בקריית-ארבע בקריית-אה שהם יתגייסו למשמר הגבול והם נענו לו. למשמר הגבול יש נשק, כידוע. אגב, לחושבי קריית-ארבע, לפני הקמת יחידה זו, היה נשק, כי הצבא חילק להם נשק והם, במסגרת הצבא, משתמשים בנשק, שומרים עליו, מנקים אותו ומופיעים אותו בריש גלי. איוז מחתרת עלתה על דעתכם? איוז צבא פרטי בדמיונכם? אתם רואים צל הרים כגבעות, ואפילו גבעה אין כאן. דימיינכם

לכם משהו שלא היה ולא נברא אלא משל היה. הם אזרחים טובים כמונו וכמוכם, הם נקראו לשרת את מדינת ישראל במסגרת משמר הגבול והם עושים זאת בנאמנות ותחת פיקוח של מוסדות ממלכתיים.

יזמי שריד (המערך):
אתם בעצמכם תחחרטו על ההצעה הזאת.

ראשי-הממשלה מ. בגין:
בסדר.

היו"ר ח. גרוסמן:
אני מעמידה להצבעה את ההצעה הראשונה — לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת.
(ק ר י א ה : אבקש למנות.)

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום — 19
נגד — 42
במנעים — 2
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ח. גרוסמן:
אני מעמידה להצבעה את ההצעה השנייה — להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה לא נתקבלה.

ד. חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ז—1977 *

(הצעת חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ)

(דת), שאני מציע, בא למנוע מתן הטבות כפיתוי להמרת דת. הצעת החוק אומרת: (1) מי שנותן או מבטיח לתת כסף, שווה כסף או טובת הנאה אחרת כדי לפתות אדם להמיר את דתו או כדי לפתות אדם שיגרור להמרת דתו של אחר, דינו מאסר חמש שנים או קנס 50 אלף לירות; (2) מי שמקבל או מסכים לקבל כסף, שווה כסף או טובת הנאה אחרת תמורת הבטחה שימיר דתו או שיגרור להמרת דתו של אחר, דינו מאסר שלוש שנים או קנס 30 אלף לירות.

כבוד היושב-ראש, עשרות האירגונים המיסיונריים — ויותר מעשרות — הפועלים בארץ נוקטים אמצעים רבים ושונים כדי לצוד נפשות. הם משופעים באמצעים כספיים בלתי-מוגבלים והם נטפלים לקשי יום ומרי נפש, מבטיחים הבטחות שונות ולוחצים בנקודות רגישות. אין להם מעצורים חוקיים והם נכנסים דרך הפרצה ומונבים בנחש-לים שבמחננו. כל יהודי חלש אופי, נשבר ונדכא ניצוד ברשתם.

המיסיונרים פועלים מנקודות מוקד רבות בארץ. כמעט בכל כנסיה נוצרית יש מאמינים הרואים כאגרי עליון להעביר לדת הנוצרית מאמינים של דתות אחרות, ויותר מכול רוצים הם להעביר לדתם יהודים, בני העם שנרדף עלי-ידם במשך אלפיים שנה.

לאחרונה גברה פעילות המיסיונרים המנצלים את המצב הכלכלי הקשה כדי לקדם את מטרותיהם. אירגוני המיסיון פועלים אף בקרב חיילי צה"ל ומנסים להשפיע עליהם לערוק מיחידותיהם, כעדותו של שר בממשלת ישראל הקודמת. האמצעי היחיד שיוכל לבלום את פעי-

הם (מחנה שלי):
האם גם אני יכול לכנס כמה חברי טובים כאלה על-ידי מודעות פרטיות?

ראשי-הממשלה מ. בגין:
אגיד לך: כאשר הוטל התפקיד לארגן את המשמר האזרחי על חבר מסויים בעל זכויות והוא בעל השקפה מסויימת, איש מאתנו לא פתח את פיו להחשיד אותו: למה מיניתם דווקא איש בעל השקפה כזאת להיות מפקד המשמר האזרחי? קיבלנו את המינוי הזה, לא באנו בטענות. אז מה אתם רוצים עכשיו? מספר אזרחים, מתוך פאטריטיסם, התגייסו למשמר הגבול כדי לשרת את בטחון עם ישראל. תבוא ברכה עליהם.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אדוני ראש הממשלה, למה בשל הספק אתה מסרב להעביר זאת לוועדה?

ראשי-הממשלה מ. בגין:
מה אני יכול לעשות? אתם מפעילים את דמיונכם ומה שאמרתם אין לו שחר במציאות. לכן צדק חברי הכנסת יהודה בן-מאיר שביקש את הכנסת שלא לכלול

היו"ר ח. גרוסמן:
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ז—1977 — הצעתו של חבר-הכנסת אברמוביץ. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אברמוביץ.

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאות בשנים היתה מונפת מעל לראשיהם של היהודים בארצות הנכר החרב המאיימת של נושאי הצלב, של אלה שהניחו את היסוד למסעי הצלב, ומאוחר יותר — של חקיניהם. ההיסטוריה היהודית מאותה תקופה לא נשכחה. בפי כל יהודי היתה התפילה לשוב לציון ולחיות בה ללא פחד ומורא. לאחר שנים רבות של ציפיה וכיסופים זכה בעזרת-השם חלק מהעם להגיע, להתלכד ולחיות על אדמת ארץ הקודש. קיווינו שנוכל לחיות בארץ הזאת כפי שאנו — כיהודים, ללא מסווה ובלי פחדים. קיווינו שנוכח לשכוח את צל אימי האתמול, בלי הצורך להסתיר את זהותנו וללכת בצדי דרכים. באנו לכאן בהחלטה נחושה לחיות חיים יהודיים. אך, לצערנו, מחסובבים בארצנו חתרנים המגייסים לפתות יהודים לסור מדרךם. המנסים לגצל מצבים קשים הקיימים אצל רבים, בשל תופעות הזמן והתנאים, ותמורת בצע כסף להביאם להמרת דתם. האבסורד בתחגשמות—רק כך ניתן להגדיר את יחסינו למיסיונרים האלה עד כה. אבסורד הוא להיווכח שדווקא בארץ היהודים נהנה המיסיון מחושש פעולה מלא וכמעט ללא הגבלות חוקיות. מצב זה אסור שיימשך.

חברי הכנסת, חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת

ד. חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ז—1977 *

קשה לנקוב במספרים, אך לפי הנתונים, המרוכזים בכמה גופים העוסקים בפעולה נגד המיסיון, פעילים בארץ כמה מאות מיסיונרים. זוהי קבוצה המעוררת דאגה ציבורית לא רק בקרב אלה החרדים לדמותה היהודית של המדינה; זהו ציבור המטריד קשות את שירותי הבטחון, המחייב ערנות אנשי לשכות הסעד והמדיר שינה מהורים שאינם יודעים לאיזה סוג של זוגים ופעולות הואי הזומנו לילדיהם.

המיסיונרים פרושים כמעט בכל המדינה. הם מתרכזים זים בעיקר באזור תל-אביב, נתניה, באר-שבע, ערד, אפקים, אילת, עפולה, עכו, חיפה וירושלים. המיסיונרים פעילים באוניברסיטאות בארץ. אחד מראשיהם הכרוני בשיתוף עם סופר "מעריב", ואני מצטט: "אמנותנו ועשיית נפשות לה היא לגבינו שאלה של חיים ומוות".

כבוד היושב-ראש, כמה סיבות עיקריות ישנו להתגברות פעילות המיסיון בארץ: (1) חזירת אווירת הסוביסט לחברה הישראלית שבה חושבים כי חינוך במסגרת זו עדיף על החינוך הרגיל; (2) ניצול התנגשויות האורחים עם רשויות ממשלתיות ומניציפאליות, כמו מס הכנסה, מסים, לשכות סעד וכדומה. בכל מקרה כזה, כאשר האיש נמצא במצב קשה, באים מושיעיו, כביכול, ומציעים לו עזרה כספית ומורת אמונת הנפש. מספרם של אנשים כמוהו הולך וגדל. אלו הן קבוצות הנתונות במצוקה כלכלית וסוציאלית או נתונות במצוקה חברתית קשיי קליטה, בעיקר העולים החדשים ממזרח אירופה.

כנסת נכבדה, אנו מזהירים כבר קרוב לשלושים שנה נגד בעיה זו הנוגעת לכל יהודי, ויש לשאול: כלום יכולה המדינה להבטי בשוויון נפש כאשר דברים כאלה נעשים לעין השמש?

יש זהות אינטרסים מוזרה בין המיסיונרים לבין אויבי המדינה. בעבר הוכח שיש קשר בין גופים מיסיונריים לבין גופים המקורבים לאירגונים ערביים חתרניים וכן בין אלה לבין מועמר קדאפי. העתון "מעריב" פירסם מחקר מקיף על פעילותם של המיסיונרים בארץ. כתב העתון דיווח על מסמך שהגיע לידיו ובו עדות מפורטת על העזרה הכספית שמגיעה מחוץ-לארץ לאחד האירגונים המיסיונריים הפעילים בירושלים. העתון מוסר על נסיעתו תיהם התכופות של המיסיונרים לקפריסין והוא מעלה שאלות נוקבות הקשורות לצד הבטחוני של מכלול היבטי פרשה זו.

כנסת נכבדה, אחת ולתמיד יש לשים קץ למדיניות "מה יפית" שלנו כאן במדינה. בגולה הדביקו שלא בצדק את תו "מה יפית" ליהדות התורה ומנהיגיה, כאילו נכנעו לפני הגויים, והנה רואות עינינו כיצד "מה יפית" ישראל מבססת פעילותה על מדיניות של "מה יפית" בפני מדינות העולם. מדינות ערב מגרשות מתוכן את המיסיונרים. מדינות כמו הודו, שבדיה ועוד חוקקו חוקים נגד פעילות המיסיון; ואנו, בארץ היהודים, קול-טים את המיסיונרים העוזבים מדינות אלה.

כבוד היושב-ראש, מאז אור-שכדים, דרך מוקדי האוטו-דהפה ועד למשרפות בשואת אירופה, לא היו יכולות כל להבות תבל וכל אשוי גיהנום להכניע את אמונת הנצח של עם ישראל. משטרי דיכוי, עריצים, רדיפות ופוגרומים לא שיכירו, ברוך-השם, את רוח היהדות. האם דווקא מדינת ישראל צריכה להיות שדה הפקר למסיתים הבאים להסיר את לב העם מאמונתו? האם דווקא כאן במדינת ישראל, שבה כה חשוב לנו

לותם של המיסיונרים בארץ הוא חוק נגד פעילות זו, פעילות המלווה בפיתוי חמרי.

בימי מסעי הצלב, המעבירים חלחלה בקרב כל יהודי עד היום, יצאו הנוצרים לכבוש בחרב את ארץ-ישראל. יהודי אירופה, המזרח התיכון וארץ-ישראל הופקרו להש-תוללות הדמים של המוני נוצרים שיצאו להשליט את הצלב בארץ הקודש ובדרכם שחטו רבבות יהודים בכל מקום שחרבם השגה. כעבור שנים גורשו, ברוך-השם, מהארץ, אך נושאי רעיון הצלב לא תמו. היום מנסים בני בניהם, נושאי הצלב המודרני, להשליט את הצלב בארץ-ישראל באמצעות פיתויים שונים: בתי-ספר, חבי-לות מזון, דיור, יוזות לחץ-לארץ ועוד ועוד. השיטות "נתענו" מאז שימשה החרב אמצעי השיכנוע העיקרי של המיסיון, אך המטרה נשארה בעינה.

חברי הכנסת, פעילות המיסיון, שמשמעותה האמיתית ציד נפשות תמימות, פסולה בעיני היהודי וורה לרוחו. עמנו, בעל מורשה דתית עתיקה ועשירה, לא ניסה בדרכו ההיסטורית הארוכה לנצל עליונותו הרוחנית התרבותית על-מנת לבולל את הגויים שבסביבתו. נפש האומה הישראלית סלדה מסוג זה של גרים שאינם באים לחסות בצלה תוך הכרה פנימית ואהבת אמת. ולכן לאומתנו, אומה שנהגה כפי שנהגה, הזכות המוסרית המלאה להבוע התנהגות דומה גם מבני דתות אחרות. כבוד היושב-ראש, למעלה מ-30 קבוצות מיסיון שור-נות פרשו רשתן בארץ. לרשותן מנגנונים ומוסדות, תקציבים של מיליונים ומאות פעילים. הם מתבססים על קרוב ל-70 מוסדות חינוך מיסיונריים ידועים ומוכרים, שהמדינה אינה יודעת דבר מהנעשה בתוכם ולכן קשה לעמוד על ההיקף הגדול והמדויק של הבעיה.

יש חומר עצום על פעילותם של המיסיונרים בארץ. הייתי יכול להביא, אילו היה מרשה לי הזמן, עשרות דוגמאות ופרטים רבים לתאר את התמורה שהם מציעים בדיוור, בירידה מן הארץ, בחינוך יסודי ועל-יסודי, באי-התגייסות לצבא, בטיוולים ובשהייה במרכזים מיסיונריים בארץ ובחוץ-לארץ, בסרטים ועוד ועוד. רבה פעילותם בשכונות העוני, במרכזי הקליטה ובשיכונות העולים החדשים.

חברי הכנסת, הבעיה איננה דתית, היא בעיה לאומית. הבה וניקח לדוגמה את תושבי ראש-פינה. אין בה קנאים דתיים, כביכול, ואף לא "קיצוניים" — תארים שנוהגים להדביק לכל יהודי הדרוש משהו בענייני דת. אין זו אותה ראש-פינה של שלושים המשפחות החרדיות שיסודה. זהו ישוב ישראלי ובו מספר יהודים חרדים קטן ביותר. ובכל זאת כאיש אחד נרתמו כולם נגד נגע שפרץ במחנה. לשוב קטן זה הגיעו לפני חודשים אחדים מיסיונרים. תחילה התחילו גוהים בהם בסלחנות, אך עד מהרה נוכחו לדעת ששכניהם עושים נפשות ונצרות, ובכל צורות הפיתוי. התברר לתושבים המקומיים ששכנה גדולה אורבת לפתחם. הם קמו והפגינו נגד המיסיונרים. לא היו אלה זרים שהגיעו להפגין, כפי שכתבו עתונים מסויימים. היו אלה בני המקום. תופעת ראש-פינה איננה יחידה. עשרות עשרות יש כאלה ברחבי הארץ.

פעילותם של המיסיונרים התרחבה בשנים האחרונות. הם מצאו כר נרחב בקרב שכבות המצוקה והעולים החדשים. באזורים אלה צורת השיכנוע היא אחת ויחידה: עזרה בכסף או בשווה כסף, עידוד להגירה ועוד. שליחיה של הכנסה הנוצרית אינם בררנים בדרכי פעולתם ושום אמצעי אינו פסול בעיניהם כדי להעלות יהודים בחתכם.

קיומו של כול יהודי, לא יהיה חוק שיוכל למנוע מצידי הנפשות לפעול ככל העולה על רוחם?

לפנים בישראל, כאשר אירע, חלילה, מקרה של יציאת יהודי לשמד — דבר שהיה נדיר ביותר — היה זה מחריד ומוזעזע. יהודי שהשתמד היה גורם לאבד אישי ונוקב אצל כל יחיד בעם. ואם אירע שילד יהודי הובל לשמד לא היה גבול למאמצים של כל יהודי להצילו. שוויון הנפש, המציין את גישתנו לבעיה זו, כמוהו כשוויון נפש מול השמדת חלקים מעמנו.

"המוחטא... יותר מן ההורגו" — אומרים לנו חכמינו וזכרונם לברכה. שאננות מול שמד היא פשע שאין לו כפרה ותיקון. המיסיון, כעמלק בזמנו, מנסה לזנוב בנחשלים שבעם. אסור לנו לאפשר זאת. נשמור על שרשרת הדורות של עמנו. הבה נראה את המאבק לא כנושא דתי בלבד. זהו נושא לאומי החשוב לקיומנו. אין אנו מתכוונים בהצעת החוק שאני מביא לכנסת לצמצם זכויותיהם של בני דתות אחרות אלא למנוע פעילות דתית זרה בין יהודים בצורה של פיתוי חמרי להמרת הדת.

כבוד היושב-ראש, אני מציע לכנסת לקבל הצעת החוק ולהעבירה לדיון בוועדה.

יו"ר פ. שינמן:

סגן השר יורם ארידור ישיב על הצעת החוק של חבר-הכנסת אברמוביץ.

פנן השר י. ארידור:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה ביקשני להשיב על הצעת חוק זו. בשם הממשלה אני מבקש כי הצעת חוק זו תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט, לצורך הכנתה לקריאה הראשונה.

צריך להדגיש שהצעת החוק הרבה יותר מצומצמת מהנימוקים והבעיות שהעלה חבר-הכנסת אברמוביץ, אשר העלה בעיות נכבדות מאוד החורגות מעבר להצעת החוק. בלי להתייחס לאותן הבעיות שהעלה ולהנמקה, אני רוצה להדגיש כי הצעת החוק דנה בשאלה של פיתוי להמרת דת. הפיתוי הזה הוא הנפסל בהצעת החוק. מי שחושב שדת היא עניין מצפוני חפשי של כל אדם ואדם, צריך לשחרר את עניין הדת מלחץ ומפיתוי. דווקא משום כך יש לדאוג שכל נסיון להשיג המרת דת של אדם תחת פיתוי יהיה נסיון פסול בעיני החוק. עלי להדגיש שכבר היום עניין המרת דת — כמו דברים אחרים, אם הם מושגים תחת איום — הוא מעשה פסול בעיני החוק. אין שום סיבה לומר כך: איום הוא דבר פסול, אבל פיתוי הוא דבר כשר. לכן לא תטוהר המרת דת, לא תחת איום ולא תחת פיתוי. דווקא מי שדוגל בכך שדת היא עניין חפשי צריך לתמוך בהצעת חוק זו.

מתוך גישה חיובית לעצם הבעיה — כאשר אנחנו צריכים להתמודד עם בעיה של המרת דת, כאשר כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא, כאשר אנחנו צריכים להתמודד עם הבעיה הזאת מבחינה לאומית — ודאי שאנחנו צריכים להתמודד עם הבעיה הזאת כאשר היא עלולה להיעשות באמצעים פסולים. לכן, מתוך גישה חיובית לרצון המובע בהצעת החוק, אני מציע שההצעה תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

יו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי רשות הדיבור, בדחילו ורחימו, כדי להציע לכנסת להסיר מסדר-היום את הצעתו של חבר-הכנסת אברמוביץ, על אף כל הנימוקים שהביא. אני חושב כי חלק החוק הזה לא בא נכונים, דוגמת הנושא הבטחוני, אולם החוק הזה לא בא לטפל בהם, משום שאף אחד מאתנו לא מציע שנמנע את הביקור או את השהייה בארץ מכל מיני אנשים, בני עדות ודתות שונות, ואין ספק שחלק מהבעיות הבטחוניות שבעולם חבר-הכנסת אברמוביץ נובעות מכך. לכן אינני מציע שנעלה כאן את סוג השקול הזה.

אני מציע חמישה נימוקים, כולם יהודיים, מדוע מן הראוי שהכנסת של ישראל, שהיא מוסד חילוני, לא תעסוק כלל בחוק המוצע עתה על-ידי חבר-הכנסת אברמוביץ. נימוק אחד: אני מאמין באופן עקרוני כי נצח ישראל יוכל להתגבר על כל תעמולה של דתות אחרות. צדק חבר-הכנסת אברמוביץ שהסביר איך עמדנו במהלך הדורות נגד התעמולה המיסיונרית. אני מעריך שהסיב הרוחני של היהדות על כל זרמיה — גם של אלה הנחשבים לחילוניים בעיני הדתיים האורתודוקסיים — הוא די חזק, עמוק, תרבותי ורציני שלא יתפתה לתעמולה מיסיונרית של שום דת, נוצרית או אחרת. אני מציע שנשמור על היהודים.

סיבה שנייה: בגלל אי-סובלנות דתית כבר החלו לצוץ בארצנו תופעות קשות של אלימות. הזכיר חבר-הכנסת אברמוביץ, מנקודת מבט אחת, מה שקרה בראש-פינה. מנקודת מבט של החוק, ההומאניזם והסובלנות התרבותית, אינני חושב שמאורעות ראש-פינה הוסיפו כבוד רב לנו כמדינה וכישוב יהודי, כשקבוצת יהודים — אני אפילו לא בדקתי בציציותיהם — עשו מעשים אלימים כנגד קבוצה שנחשבה למיסיונרית, ואני חושב — — —

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל):

היתה רק הגנה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

באמת. סוג כזה של אלימות, בעונותינו, נעשה גם במאה שערים לא מומן כלפי אדם יהודי.

יהודה מאיר אברמוביץ (אגודת ישראל):

אם אתה חושב שהפגנות הן אלימות. נדמה לי שאתה מומחה להפגנות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זהו, לכן סמוך עלי, כי אם אני אומר אלימות — זו אלימות. כשפורצים לתוך דירה, שוברים רהיטים ומ — כיום מכות נאמנות — אם זו אלימות, מה זו אלימות?

התופעה הזאת היא חמורה בעיני באופן עקרוני. היא דווקא לא יהודית, עד כמה שאני מכיר את מסורת ישראל. אני רואה בה "גוייפיקאציה" של הנשמה היהודית. לא צריכים בשום פנים לעודדה אלא לדכאה באמצעות החוק.

סיבה שלישית: אמת, יש סכנה — ואני מודה בה — כאשר המיסיון נטפל אל שכבות נחשלות בגלל קיפוח הכלכלי וחוסר יכלתן לחנך כהלכה את בניהן ומציע להן פיתויים בכסף או בשווה כסף, חינוך חינוך וכיוצא באלה. אני חושב שתופעה זו היא אתגר ממדרגה ראשונה למדינת ישראל ומחייבת אותנו לסגור את הפערים החברתיים ולהתמודד מול המיסיון בקלי קלות. אנחנו לא

דויתיהם באותה מידה של חפשויות כמו הקהילות האור-
תודוקסיות. הנושא לא פשוט.

אני חרד מאוד שמא מתוך מה שמשמטע בחוק עוד
יבואו בטיעונים ויזמינו להתדיינות משפטית רבנים ואנשי
דת רפורמיים על שהם מנסים לשכנע, רחמנא ליצלן,
יהודים להצטרף אל קהילותיהם. וכך גם ביחס לקראים
ולאסכולות הדתיות היהודיות האחרות.

משום חמש הסיבות הנ"ל אני חושב שהכנסת שלנו
לא צריכה לעודד חקיקת חוק כזה אלא להחזיר אותו
בצניעות והדרת כבוד למציע ולהסיר את ההצעה מסדר-
היום של הכנסת.

היו"ר פ. שינמן :

חברי-הכנסת אברמוביץ ישיב למציע אם הוא רוצה.
אני מבין שאיננו רוצה.

חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: הצעה אחת —
להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת אברמוביץ לוועדת
החוקה, חוק ומשפט; הצעה אחרת — הצעת חבר-הכנסת
פעיל — להסיר את ההצעה מסדר-היום.

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון דיני
עונשין (פיתוי להמרת זת), תשל"ז—1977, לדיון
מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

ה. הצעה לסדר-היום המחסור בלחם האחיד הכהה

להאיץ — זאת אני מוסיף — בתושבים לשנות את טעמם
ולאכול לחם יקר יותר, אף כי הלחם האחיד טעים
למדי, וזאת לקראת ההתפתחות כאשר הלחם היקר יהיה
מצוי והלחם האחיד, בגלל זה שמחירו נמוך, לא יהיה
מצוי בשפע.

איך פועל האילוצין בדרך כלל, לא רק כאשר המחסור
חמור? האילוצין פועל כך: בשעת בוקר באה עקרת הבית
ומבקשת לחם אחיד. אומרים לה לבוא בשעה 11, כי אז
מביאים את הלחם האחיד. אם היא קליינטית טובה ובעל
המכולת רוצה להשאיר לה לחם כזה, היא תמצא אותו
כשתבוא. אם לאו, כבר החל מהשעה 12 או 12:30, שלא
לדבר על שעות אחרי-הצהריים, הלחם לא יימצא. מה
מוצע לה במקום זה? אותם 750 גראם, לחם קימל,
למשל — כלומר, כיכר קימל חצי. — וכך, במקום
שלם 1.55 לירות, היא תשלם בעדו 2.95 לירות. כלומר,
מחיר כפול. אם היא תקנה לחם לבן ארוך היא תשלם
פי שלושה.

הרווח לסוחר על הלחם האחיד הוא 14 אגורות; על
אותה כמות לחם קימל — 27 אגורות, זאת אומרת —
כפול, שלא לדבר על הלחם הארוך הלבן. "המאפיות
אינן אופות במידה מספקת, אומרים המשווקים. ואם המ-
שווקים נלחצים לקיר והמאפיות באות ואומרות שהן מו-
כנות לספק כל כמות, אז הם אומרים שהדרישה ללחם
האחיד איננה מספקת, לא גדולה דייה, והם נאלצים להח-
זיר למחרת את הלחם השחור למאפיות ולכן אין הם מומי-
נים הרבה לחם כזה, כי מתעוררים גם קשיים עם המובי-
לים שאינם מקבלים תשלום בעד החזרת הלחם למאפיות.
כמו כן עלולים להיות קשיים עם המאפיות עצמן.

צריכים חוק. נעבוד כהלכה בנושאי רווחה, במניעת
מצוקה ובמתן חינוך, ואזי כל המיסיונרים "יתחלקו" עלינו
ולא יוכלו לעשות פה כלום.

סיבה רביעית: אני חרד שהחקיקה בכיוון כזה —
גם אם תהא בעלת נטייה מתונה, על-פי נוסח הרב אבר-
מוביץ, לעסוק רק בפיתוי וכו' — תתפרש על-ידי שונא-
אינו — לצערי הרב, בעוונותינו, יש די שונאים
לישראל — שמדינת ישראל מתחילה לקבל צביון של
מדינה תיאוקרטית, בלתי-סובלנית וכיוצא באלה. לא
הייתי רוצה שמדינתנו תאמץ לעצמה תדמית כזו.

סיבה אחרונה — אני מקווה שהיא לא תקרה —
אבל מי שקורא את הצעת החוק חייב להתחיל להרהר:
מאי משמע המרת דת? יש יהודים טובים בישראל שבש-
בילם אם יהודי ירצה להיות קראי אולי זה בחוקת
המרת דת; ואולי אף אם יהודי רוצה להיות רפורמי.

דוד גלס (חזית דתית לאומית):
המרת דת זה מושג משפטי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני חרד מאוד שאם יתקבל החוק הוזה גם דברים
מעין אלה עוד יובאו לערכאות. אילו זה היה חד וחלק,
כבוד יושב-הראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר-הכנסת
דוד גלס, אילו זה היה כל כך פשוט, אני מניח שבישראל
יכולים היו הרפורמים והקונסרבטיבים לנהל את מוס-

היו"ר פ. שינמן:

אנו עוברים להצעה האחרונה לסדר-היום, בנושא:
המחסור בלחם האחיד הכהה — הצעתו של חבר הכנסת
אליקים (גוסטב) בדיאן. רשות הדיבור לחבר-הכנסת
בדיאן.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הבעיה
שאני עומד להעלותה, המחסור בלחם האחיד הכהה, היא
רק קצה של קרחון. הבעיה העיקרית — הקרחון כולו —
היא: האם מדינה שיש בה פיקוח, ואפילו פיקוח חמור,
על מחירי מצרכים חיוניים, הייבת להבטיח מבחינה
תהיקתית, או בכל צורה אחרת, שמקומות השיווק ישאו
רמת מלאי מספקת של אותו מצרך חיוני. כיום אין חוק
המחייב משווק כלשהו לשווק מוצר בניגוד לרצונו. היום
זה לחם, מחר זה יכלו להיות מלח בישול, מחרתיים —
גפרורים או כל מוצר אחר.

חשבתי שתופעת המחסור בלחם האחיד השחור, העולה
לצרכן 1.55 לירות בעד כיכר לחם של 750 גראם, קיימת
רק באזורים שבהם גרים האמידים; ואילו באזורים שבהם
גרים מעוטי היכולת, או בעלי הכנסה נמוכה, או באזורי
פיתוח, ישנו לחם זה בשפע, כי שם הלחץ גדול, והנה
נוכחת, לאחר שהעליתי את הבעיה, שגם בעיר כמו
אילת, כפי שמעיד מאמר של הסופר א. דנון, בעתון
מערב"ב מ-24 באוקטובר, יש מחסור בלחם שחור. המא-
מר נכתב ודאי שלא בקשר להצעתו לסדר-היום. באילת יש
מחסור בלחם אחיד בסופרמארקט ובחנויות המכולת
בעיר. "מאלצים אותנו לקנות לחם יקר". קובלים החוש-
בים. כך כתוב במאמר. כנראה, מנסים מקומות השיווק

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

ההמלצה היא לא לגופו של עניין. גופו של עניין יתברר בוועדת הכלכלה. התכוונתי להמליץ שהנושא הזה יובא לדיון ולהחלטה בעוד מועד — זאת אומרת, קרוב — ולא יידחה בוועדת הכלכלה למועד מאוחר יותר. רק זאת ביקשתי. אולי הכנסת יכולה להמליץ על תור קודם בדיון זה שדן, לכאורה, רק על המחסור בלחם האחיד הכהה, אבל למעשה דן בפרצה בחוק אשר מאפשרת לכל משווק, אם רצונו בכך, להגיד: אינני מוכן לשווק מצרך זה, יהיה הוא החינני ביותר.

אני מבקש להעביר את הצעתי לוועדת הכלכלה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

אני אמרתי באמצע דבריי, ולא טעיתי, שהכנסת יכולה להעביר לוועדת הכלכלה בלי כל המלצה. זה לא נהוג עד היום.

כבוד חברי-הכנסת בדיאן, אומרים לי שחבר כנסת לא יכול להציע להעביר לוועדה, הוא יכול להציע לדון בכנסת.

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

אני מקבל את הדבר הזה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, האם יש הצעה אחרת?

עמום הדר (הורביץ) (המערך):

אין ממשלה? הממשלה לא משחקת?

יצחק ברמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו של חברי הכנסת בדיאן דנה בנושא, הנוגע למרבית האוכלוסיה בישראל. זה אחד הנושאים הקטנים, כביכול, אשר גורם מים הרבה מאוד עגמת נפש להרבה מאוד אזרחים, וב-ייחוד לעקרות בית. אבל כפי שהוא כבר ציין, הנושא הזה מעורר הרבה בעיות, די סבוכות. אני מציע איפוא להעביר את הנושא לדיון לוועדת הכלכלה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, אני שואל את חברי הכנסת בדיאן: האם הוא מסכים להעביר את הצעתו לוועדה?

אליקים (גוסטב) בדיאן (הליכוד):

כן.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים, אם-ירצה השם, ביום שני בשבוע הבא בשעה ארבע אחר-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

מה היא מדיניות הסובסידיות? עד כה, בממשל הקודם, היו עיוות חמור מאוד בנושא זה. העיוות היה בכך שנתנו סובסידיה למאפיה לפי כמות הקמח שהיא צרכה; ואז, כמובן, העדיפו לייצר סוגי לחם יקר במקום לחם אחיד. כעת רוצים להנהיג — ואני תומך בגישה זו — שהסובסידיה לא תהיה על כמות הקמח אלא ללחם האחיד ולחלות, על-פי מספר היחידות המשווקות מלחם זה, ושום סובסידיה ללחם יקר. דבר זה יכול לפתור את בעיית המאפיות שעד כה לא היתה להן כל מוטיבאציה מספקת לאפות יותר לחם כהה. אם רק הלחם הזה יסובסד, הלחם האחיד והחלות — תהיה להן מוטיבאציה.

אגב, בעקבות שאילתה שהגשתי באותו נושא, הופיע אצלי בעל המאפיה האזורית בבית-שמש, שסגר לפני חצי-שנה את מאפייתו והיום מנסות לדרבן אותו מועצת פועלי בית-שמש והמועצה המקומית לפתוח אותה שוב. הוא יכול לייצר כמה עשרות אלפי כיכרות לחם אחיד בכל יום. לדבריו, סגר את מאפייתו לאחר שהוציאו אותו מן השוק. המאפיות הגדולות הציעו במכרו לצה"ל לחם פרוס וארוז במחיר 83.5 אגורות במקום 2 לירות, רק משום שרצו להוציא אותו מן השוק, כי הוא העז להציע מחיר של 1.31 לירות במקום 2 לירות, במכרו שבו השתתף, לדבריו, בניגוד לרצון המאפיות הגדולות. אני מניח שהמדיניות החדשה של הממשלה תפתור את הבעיה של המאפיות. אבל כאשר פנתי למשרד התעשייה, המסחר והתיירות וקיבלתי את ההסבר הזה על הסובסידיות, צורת הסובסידיות החדשה שאני תומך בה ואשר יש בה הגיון רב, שאלתי: איך פותרים את בעיית השיווק? כי הרי לפי החוק הקיים יכול משווק לסרב לשווק מוצר כלשהו, אפילו החינני ביותר. על כך קיבלתי תשובה מתחמקת כי על שאלה זו לא יודעים להשיב. הם לא יודעים מה לעשות כדי שהקמעונאי, בין שהוא בעל חנות מכולת ובין שהוא סופרמארקט, ישווק מלאי מספיק של מוצרים חיוניים. עם כל אי-הרצון, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, ואף-על-פי שהדבר סותר, למעשה, את פילוסופיית החיים שלי שלא גורסת ריבוי צווים, פיקוח ותחיקה, אני נאלץ לבוא ולומר שאם מדובר במצרך כים חיוניים שהם בפיקוח חמור מבחינת הרצון לשמור על המחירים, אם משווק מסתכן בעונשים של אלפי או עשרות אלפי לירות ואף בעונשי מאסר אם הוא יפקיע מחיר — לא ייתכן שבאותו זמן לא יהיו קיימים חוק או הוראה או כלי אחר של פיקוח וענישה נגד אותם משווקים שמזמינים מעט מן המצרף הזה ולא הרבה, משום שאין להם די רווח, אין מתח מספיק ברווחים. משווק כזה אומר: אם אינך רוצה לקנות אצלנו — לך תקנה במכולת אחרת או בסופרמארקט אחר, אולי שם תמצא את זה בשפע. הוא מוותר על הקליינט. המדינה אינה יכולה לעבור על כך לסדר-היום.

על כן, אדוני-היושב ראש, אני מציע שהצעתי לסדר-היום תועבר לוועדת הכלכלה, עם המלצה שהואיל ומדובר על דבר חיוני הנוגע לשכבות רחבות של האוכלוסיה ומדובר על דבר עקרוני — — —

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

אין דבר כזה.

4. תיקון סעיף 19

בסעיף 19 (ו) לחוק העיקרי, במקום "הרשום לפי חוק בתים משותפים, תשכ"א—1961 (נוסח משולב)" יבוא "משותף" ואחרי "לפי חלקו בבית או במפעל" יבוא "והוא כשאין בפרק זה הוראה מיוחדת לעניין חלוקת ההוצאות ביניהם".

3. הוספת סעיף

סעיפים 14א ו-14ב לחוק העיקרי יסומנו כסדרם 14א ו-14ב ולפניהם יבוא :

"14א. "החזקת מקלטים בבית ובמפעל

(א) דיירי בית ובעל מפעל חייבים לפנות, כל אחד מתוך המקלט של הבית או המפעל, את כל המיטלטלין שבו — למעט המיטלטלין שלפי דיני ההתגוננות האזרחית חובה, או מותר, להחזיקם — לשמור על הנקיון בו ולהחזיקו במצב המאפשר את השימוש בו בכל עת כמחסה מפני התקפה.

(ב) השתמש אדם במקלט מכוח רשיון לפי סעיף 15(א), יחולו החובות לפי סעיף קטן (א) על בעל הרשיון; אולם בכפוף לתנאי הרשיון ולאמור ב- סעיף 21(ב) מותר לו להחזיק במקלט את המיטלטלין הדרושים לצורך המטרה שלמענה ניתן לו הרשיון.

(ג) היו מיטלטלין שבמקלט שייכים לאדם שאינו דייר מדיירי הבית או בעל המפעל ולא בעל רשיון כאמור בסעיף קטן (ב), תחול החובה לפנותם גם עליו.

(ד) לא פונה מקלט מיטלטלין בידי החייב בפני נזים לפי סעיף זה, רשאים הרשות המקומית או עובד מעובדיה שראש הרשות הסמיכו לכך לפנותם מתוך המקלט, לאחר שניתנה לחייב הודעה על כך בכתב 15 ימים לפחות לפני המעשה; הפינוי שביצעו הרשות המקומית או עובד מעובדיה כאמור אינו גורע מאחריותו הפלילית והאזרחית של החייב בפניו.

(ה) במיטלטלין שפגנו מהמקלט ינהגו לפי סעיף 21א; אולם הסמכות של ראש הג"א לפיו תהא גם לראש הרשות המקומית, למזכיר, לגזבר או למנהל הנדס של הרשות, אם ראש הרשות הסמיכו לכך, וברשות שאיננה מועצה אזורית — גם לסגנו, וב- מועצה אזורית — גם לסגן ראש הרשות שיקבע ראש הרשות.

(ו) היו בבית אחד כמה דיירים או היו במבנה אחד כמה מפעלים, והבית או המבנה אינם רשומים כבית משותף, יתחלקו ההוצאות הכרוכות בקיום חובת ההחזקה של המקלט, באין הסכם על כך, לפי הוראות אלה:

- (1) בבית — בין הדיירים שבו, לפי מספר החדרים שבכל דירה;
- (2) במפעלים — בין בעליהם, לפי מספר העובדים המועסקים אצל כל אחד מהם בשעת קיום החובה.

(ז) לעניין סעיף זה דינו של בעל בית הגר בעצמו בביתו או בחלק ממנו, או המחזיק בו בפועל, כדין דייר.

5. החלפת סעיף 19א והוספת סעיפים 19ב עד 19ט

במקום סעיף 19א לחוק העיקרי יבוא :

"19א. ציוד במחסה ציבורי ובמקלט

(א) שר הבטחון רשאי, בתקנות באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, להורות —

(1) שמחסים ציבוריים ומקלטים יצוידו בציוד שיפורט בתקנות;

(2) שיותקן, בצורה ובמקום שיפורט בתקנות, שילוט מתאים המפנה אל הכניסה למחסה ציבורי או למקלט;

לתקנות כאמור ייקרא בסעיף זה ובסעיפים 19ב עד 19ט "תקנות ציוד".

(ב) החייב בקיום תקנות הציוד יחזיק את הציוד במצב ראוי לשימוש ואת השילוט במצב תקין; מחזיק במחסה ציבורי חב לגבי הציוד והשילוט שבו חובה של שומר חנם.

19ב. האחראי לביצוע במקלט ציבורי ובמחסה ציבורי

הרשות המקומית חייבת בביצוען של תקנות הציוד במקלט ציבורי ובמחסה ציבורי והמחזיק במחסה ציבורי רשאי לבצען.

19ג. האחראי לביצוע במפעל

במקלט שבמפעל חייב בביצוען של תקנות ציוד בעל המפעל, ובמקלט המשותף למספר מפעלים חייבים בביצוען בעלי המפעלים.

19ד. האחראי לביצוע בבית שאיננו בית משותף במקלט שבבית שאיננו בית משותף חייבים בבית צוען של תקנות הציוד —

(1) בבית המוחזק כולו בידי בעליו ובבית שעל אף אחת מהשכירויות שבו אין חוק הגנת הדייר חל — בעל הבית;

(2) בבית המושכר כולו בשכירות שחוק הגנת הדייר חל עליה — הדייר או הדיירים, לפי העניין;

(3) בבית המושכר בחלקו בשכירות שחוק הגנת הדייר חל עליה — הדייר או הדיירים לגבי חלקם לקים המושכרים כך, ובעל הבית לגבי החלקים שאינם מושכרים כך.

19ה. האחראי לביצוע בבית משותף

במקלט שבבית משותף חייבים בביצוע תקנות הציוד —

(1) בבית המוחזק כולו בידי בעלי הדירות או שעל אף אחת מהשכירויות שבהן אין חוק הגנת הדייר חל — בעלי הדירות;

(2) בבית שדירותיו מושכרות כולן בשכירות שחוק הגנת הדייר חל עליה — הדיירים;

6. תיקון סעיף 120

(א) האמור בסעיף 120 לחוק העיקרי יסומן (א), ובסוף פסקה (2) שבו יבוא "(להלן — הרשות הקובעת)".

(ב) בסעיף 120 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(ב) שר הבטחון רשאי להורות בצו שהרשות הקובעת תחזיק ותתקין, במקום בעל מפעל, כל ציוד שבעל המפעל חייב להחזיקו ולהתקינו על פי האמור בסעיף קטן (א)."

7. תיקון סעיף 20

בסעיף 20 לחוק העיקרי, במקום "הרשות המוסמכת", בכל מקום שמדובר בה ובניבים הנגזרים ממנה, יבוא "הרשות הקובעת".

8. הוספת סעיפים

סעיף 20 לחוק העיקרי יסומן 20"ב ולפיו יבוא:

20"ב. ציוד במפעלים שאינם במבנה אחד שר הבטחון רשאי בצו להורות שציוד או סוגי ציוד שנועדו לדעתו לצרכי ההתגוננות האזרחית של כמה מפעלים שאינם במבנה אחד יירכשו, יותקנו, יופעלו או יוחזקו, כפי שיפרט בצו ובמועד שיקבע בו, בידי אחד מבעלי המפעלים או בידי הרשות הקובעת; הוטל ביצועו של הצו על בעל מפעל, יחול סעיף 20.

20"א. הוצאות הרשות הקובעת

ביצועה הרשות הקובעת צו לפי סעיף 120 (ב) או 20"ב, רשאית היא לגבות את הוצאות הביצוע מבעל המפעל הנוגע בדבר, ואם היו נוגעים בדבר כמה מפעלים — מכל אחד מבעליהם, חלק מההוצאות שיהסו לסך כל ההוצאות כיחס מספר העובדים המועסקים במפעלו בשעת מתן הצו למספר כל העובדים המועסקים אותה שעה בכל המפעלים הנוגעים בדבר; על גביית ההוצאות תחול פקודת המסים (גבייה) 4.

9. תיקון סעיף 21

בסעיף 21 לחוק העיקרי —

(1) בפסקה (2), המלים "על חשבון הבעלים" — יימחקו;

(2) אחרי פסקה (4) יבוא: "(4"א) הוצאות הפינוי, ההחסנה, ההודעה והמכירה לפי סעיף זה יחולו על בעלי המיטלטלין";

(3) בפסקה (5), אחרי "שהוצאות" יבוא "הפינוי".

10. הוראת מעבר

ברשות מקומית כאמור בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975, 6, יבוא לענין סעיף 14 (ה) לחוק העיקרי, עד לבחירתו הראשונה של ראש הרשות לפי אותו חוק, במקום סגנו כאמור באותו חוק — סגן ראש הרשות שיקבע ראש הרשות.

11. תחילה

תחילתו של סעיף 3 תשעים יום מיום הפירסום.

(3) בבית שחלק מדירותיו מושכר בשכירות שחוק הגנת הדייר חל עליה — הדייר או הדייר רים לגבי הדירות המושכרות כך, ובעלי הדירות לגבי יתר הדירות.

10. הוצאות הביצוע

מי שחייב בביצוע של תקנות הציוד ישא בהוצאות הביצוע, הכל בכפוף להוראות אלה:

(1) ביצע המחזיק במחסה ציבורי את תקנות הציוד, כולן או מקצתן, רשאי הוא לגבות את הוצאותיו מהרשות המקומית ולמטרה זו רשאי הוא גם לקזז עם כל חוב המגיע ממנו לרשות המקומית;

(2) היה המקלט משותף למספר מפעלים, יתחלקו ההוצאות, באין הסכם בין בעלי המפעלים, לפי מספר העובדים המועסקים במפעלים בשעת ביצוע; אולם אם היו המפעלים בבית משותף אחד, יתחלקו ההוצאות, באין הסכם כאמור, כדרך שמתחלקות ההוצאות שסעיף 58 לחוק המקרקעי, תשכ"ט—1969, חל עליהן;

(3) במקלט שבבית שאיננו משותף וכן במקלט המשמש מספר בתים יתחלקו ההוצאות, באין הסכם בין החייבים, לפי מספר החדרים שבכל דירה, ובמקומות עבודה או במקומות עסק שאינם מפעל יחול סעיף 19 (ז) בשינויים המחוייבים;

(4) במקלט שבבית משותף יתחלקו ההוצאות, באין הסכם בין החייבים, כדרך שמתחלקות בין בעלי הדירות שבאותו בית משותף ההוצאות שסעיף 58 לחוק המקרקעי, תשכ"ט—1969, חל עליהן;

(5) מקום שבעל הבית, לרבות בעל דירה בבית משותף, נושא בהוצאות לגבי מושכר בשכירות שחוק הגנת הדייר אינו חל עליה, רשאי בעל הבית לגבות מהמושכר את מחצית ההוצאות החלות על המושכר לפי פסקאות (3) או (4), לפי העניין; היו חילוקי דעות בין בעל הבית או בעל הדירה לבין המושכר בנוגע לסכום ההוצאות האמורות, יראו את הסכום שאישרה הרשות המקומית כסכום ההוצאות שהוצאו למעשה.

10. הוצאות ההחזקה

מי שחייב בהחזקת ציוד במצב ראוי לשימוש וב- החזקת השילוט במצב תקין כאמור בסעיף 19 ישא גם בהוצאות ההחזקה, ועל הוצאות אלה יחול סעיף 19, בשינויים המחוייבים.

10. אכיפת הביצוע

סעיפים 20 עד 20"א יחולו על ביצוען של תקנות הציוד, לרבות חובת ההחזקה, כאילו היה הביצוע עבודה נדרשת כמשמעותה בסעיף 20, והוא כשאין הוראה מפורשת אחרת בסעיפים 19 עד 119.

10. אי-תחולה

סעיפים 19 עד 119 לא יחולו על מקלט ציבורי.

⁴ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 1374.

⁵ ס"ח תשל"ה, עמ' 211.

ד. הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 8), תשל"ח—1977

העונש, ובלבד שלא יוטל עליו עונש מאסר של יותר משלוש שנים."

2. הוראת תיאום

מתחילת חוק העונשין, תשל"ז—1977³, יבואו סעי' פים 406, 407 ו-410 לאותו חוק במקום הסעיפים המנויים בסעיף 1.

1. תיקון סעיף 28

האמור בסעיף 28 לחוק בתי-המשפט, תשי"ז—1957 יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) מותר להעמיד אדם לדין לפני בית-משפט שלום בשל עבירה לפי סעיפים 295 עד 299 לפקודת החוק הפלילי, 1936², שנסיבותיה אינן גוררות כפל

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 148; תשכ"ב, עמ' 24; תשכ"ד, עמ' 66; תשכ"ז, עמ' 132; תשל"א, עמ' 120; תשל"ג, עמ' 237; תשל"ה, עמ' 106; תשל"ז, עמ' 320.

² ע"ר 1936, תוס' 1, מס' 263.

³ ס"ח תשל"ז, עמ' 226.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

אדם בעבירה מן העבירות האמורות, לא יעלה העונש שיוטל עליו על מאסר שלוש שנים."

לסעיף 1

מ. עמאר מציע:

לסעיף 2

מ. עמאר מציע:

במקום הסעיף יבוא:

"2. מתחילת חוק העונשין, תשל"ז—1977, יבואו סימן ד' של פרק י"א, סעיף 334 בנסיבות המתור- ארות בסעיף 335, וסעיפים 379 ו-380 (1) ו- (3) עד (5) בנסיבות המתוראות בסעיף 382 לאותו חוק במקום הסעיפים המנויים בסעיף 1."

סעיף 28 (ב) ינוסח כך:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) (1) יהיה בית-משפט השלום מוסמך לשפוט בעבירה לפי פרק ל"ג לפקודת החוק הפלילי, 1963 (להלן — הפקודה), שיסודותיה מעשה גניבה או כוונה לבצע גניבה, וכן בעבירה לפי אחד הסעיפים 241 (א) ו-249 עד 251 לפקודה, בנסיבות המתור- ארות בסעיף 251 א (ב) שבה, אולם משהורשע

ה. הצעת חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ז—1977

(הצעת חבר הכנסת י. מ. אברמוביץ)

1. מתן הטבות כפיתוי להמרת דת

אירגונים אלה, המשופעים באמצעים כספיים בלתי- מוגבלים, משתמשים באמצעי פיתוי חומריים. הם פועלים במיוחד בין אנשים שמצבם הכלכלי קשה, מבטיחים להם סכומי כסף גדולים, מעניקים להם טובות הנאה כלכליות ומסיתים אותם לרדת מן הארץ ולהמיר את דתם.

מי שנותן או מבטיח לתת כסף, שווה כסף או טובת הנאה אחרת כדי לפתות אדם להמיר דתו, או כדי לפתות אדם שיגרום להמרת דתו של אחר, דינו — מאסר חמש שנים או קנס 50,000 לירות.

2. קבלת הטבות תמורת המרת דת

לאחרונה גברה פעילות המיסיונרים המנצלים את המצב הכלכלי הקשה בארץ לשם קידום מטרותיהם. איר- גוני המיסיון פועלים אף בקרב חיילי צה"ל ומנסים להש- פיע עליהם לערוק מיחידותיהם.

מי שמקבל או מסכים לקבל כסף, שווה כסף או טובת הנאה תמורת הבטחה שימיר את דתו, או שיגרום להמרת דתו של אחר, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס 30,000 לירות.

דברי הסבר

מטרת החוק המוצע היא איפוא לבלום את פעילות אירגוני המיסיון על-ידי איסור כל פעילות מיסיונרית המלווה בפיתוי חומרי. חוקים דומים קיימים במדינות רבות ברחבי העולם.

האירגונים המיסיונריים הפועלים בארץ נוקטים אמצעים רבים ושונים כדי לצוד נפשות ולהביא להמרת דתם של הנופלים ברישחם.

ד. הצעת חוק בתי־המשפט (תיקון מס' 8), תשל"ח—1977

כפל העונש, ובלבד שלא יוטל עליו עונש מאסר של יותר משלוש שנים."

2. הוראת תיאום

מתחילת חוק העונשין, תשל"ז—1977³, יבואו סעיפים 406, 407 ו־410 לאותו חוק במקום הסעיפים המנויים בסעיף 1.

1. תיקון סעיף 28

האמור בסעיף 28 לחוק בתי־המשפט, תשי"ז—1957¹ יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) מותר להעמיד אדם לדין לפני בית־משפט שלום בשל עבירה לפי סעיפים 295 עד 299 לפקודת החוק הפלילי, 1936², שנסיבותיה אינן גוררות

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 148; תשכ"ב, עמ' 24; תשכ"ד, עמ' 66; תשכ"ו, עמ' 132; תשל"א, עמ' 120; תשל"ג, עמ' 237; תשל"ה, עמ' 106; תשל"ז, עמ' 320.

² ע"ר 1936, תוס' 1, מס' 263.

³ ס"ח תשל"ז, עמ' 226.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

אדם בעבירה מן העבירות האמורות, לא יעלה העונש שיוטל עליו על מאסר שלוש שנים."

לסעיף 1

מ. עמאר מציע:

לסעיף 2

מ. עמאר מציע:

במקום הסעיף יבוא:

"2. מתחילת חוק העונשין, תשל"ז—1977, יבואו סימן ד' של פרק י"א, סעיף 334 בנסיבות המתור ארות בסעיף 335, וסעיפים 379, 380 ו־381 (1) ו־3 (3) עד (5) בנסיבות המתוארות בסעיף 382 לאותו חוק במקום הסעיפים המנויים בסעיף 1."

סעיף 28(ב) ינוסח כך:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) (1) יהיה בית־משפט השלום מוסמך לשפוט בעבירה לפי פרק ל"ג לפקודת החוק הפלילי, 1963 (להלן—הפקודה), שיסודותיה מעשה גניבה או כוונה לבצע גניבה, וכן בעבירה לפי אחד הסעיפים 241(א) ו־249 עד 251 לפקודה, בנסיבות המתור ארות בסעיף 251א(ב) שבה, אולם משהורשע

ה. הצעת חוק לתיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ז—1977

(הצעת חבר הכנסת י. מ. אברמוביץ)

אירגונים אלה, המשופעים באמצעים כספיים בלתי־מוגבלים, משתמשים באמצעי פיתוי חמריים. הם פועלים במיוחד בין אנשים שמצבם הכלכלי קשה, מבטיחים להם סכומי כסף גדולים, מעניקים להם טובות הנאה כלכליות ומסיתים אותם לרדת מן הארץ ולהמיר את דתם.

לאחרונה גברה פעילות המיסיונרים המנצלים את המצב הכלכלי הקשה בארץ לשם קידום מטרותיהם. אירגוני המיסיון פועלים אף בקרב חיילי צה"ל ומנסים להשפיע עליהם לערוק מיחידותיהם.

האמצעי היחיד שיוכל לבלום את פעילות המיסיונרים בישראל הוא חקיקת חוק נגד פעילות זו.

מטרת החוק המוצע היא איפוא לבלום את פעילות אירגוני המיסיון על־ידי איסור כל פעילות מיסיונרית המלווה בפיתוי חמרי. וזוקים דומים קיימים במדינות רבות ברחבי העולם.

1. מִתֵּן הַטְּבוֹת כַּפִּיתוֹי לַהֲמַרְת דֵּת

מי שנותן או מבטיח לתת כסף, שווה כסף או טובת הנאה אחרת כדי לפתות אדם להמיר דתו, או כדי לפתות אדם שיגרום להמרת דתו של אחר, דינו — מאסר חמש שנים או קנס 50,000 ללירות.

2. קִבְּלַת הַטְּבוֹת תַּמּוּרַת הַמִּדָּת

מי שמקבל או מסכים לקבל כסף, שווה כסף או טובת הנאה תמורת הבטחה שימיר את דתו, או שיגרום להמרת דתו של אחר, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס 30,000 ללירות.

דִּבְרֵי הַסֵּבֵר

האירגונים המיסיונריים הפועלים בארץ נוקטים אִמ־צעים רבים ושונים כדי לצוד נפשות ולהביא להמרת דתם של הנופלים ברישומם.

ו. קווי היסוד של מדיניות הממשלה

12. הממשלה תבטיח את חופש הפרט וחירויותיו, את עידוד היוזמה החפשית ושוויון האפשרויות ואת קידום ורווחתו של הפרט.
13. מערכה מתמדת לשיבת ציון של כל דורשי ציון מברית-המועצות ולחצלת יהדות סוריה ושאר מדינות ערב.
14. ריסון האינפלציה, ייצוב המטבע, הבטחת רמת חיים הוגנת לכל תושבי המדינה.
15. פעולה למען ביטול העוני והושטת העזרה למשפחות ברוכות ילדים, במיוחד בדיר ובחינוך.
16. מאמץ מתמיד לריבוי השקעות הון מחוץ-לארץ לחידוש הצמיחה הכלכלית; ייעשה מאמץ מיוחד למען בנייה להשכרה.
17. הממשלה תשקוד על הבטחת תעסוקה, חדוות היצירה ומוסר העבודה.
18. הממשלה תעודד ותמריץ העלאת הפרייון והתפורה במאמץ משולב לגידול מהיר של התוצר הלאומי הגלמי ולהגדלה מתמדת של היקף היצוא.
19. הממשלה תפעל לשיפור יחסי העבודה ולצימצום הסיכסוכים במשק, לרבות חקיקת בוררות חובה בשיירות חיוניים.
20. הממשלה תפעל לעידוד ולהרחבה של התקלאות וההתיישבות על כל סוגיה וגוניה.
21. נקיטת אמצעים למניעת הירידה, החזרת אזורי חים שעזבו את הארץ למולדת והגדלת העלייה ממזרח וממערב גם יחד.
22. כיבוד החוק ועקירת הפשע והאלימות.
23. הנהגת יום חינוך ארוך והשתתות החינוך על ערכי יהדות וציונות, על אהבת ישראל ואהבת המולדת.
24. הממשלה תבטיח חופש מצפון ודת לכל אזרח, תבטיח צרכי הדת הציבוריים באמצעי המדינה ותבטיח חינוך דתי לכל הילדים שהוריהם רוצים בכך.
25. יישמר הסטאטוס-קוו בענייני הדת.
26. הממשלה תכבד את ההסכמים הבין-לאומיים שנחתמו על-ידי הממשלות הקודמות.

1. הכרת אחדות הגורל ושותפות המאבק לקיומו של העם היהודי בארץ ישראל ובתפוצות הגולה.
2. לעם היהודי זכות היסטורית נצחית לארץ ישראל נחלת אבותינו שאינה ניתנת לעירעור.
3. הממשלה תתכנן, תקים ותעודד התנהלויות עירוניות וכפריות על אדמת המולדת.
4. הממשלה תעמיד את עידוד העלייה בראש תפקידי האומה.
5. הממשלה תעמיד את שאיפת השלום בראש דאגתה ותחתור באופן פעיל ובהתמדה להשגת שלום קבע באזור.
6. הממשלה תזמין את שכנותיה של ישראל, כולן וכל אחת מהן, במישרין או באמצעות מדינה ידידותית, לנהל משא-ומתן ישיר למען חתימת חוזה-שלום ביניהן, ללא תנאים מוקדמים מצד כלשהו וללא נוסחת פתרון שהומצאה מבחוץ.
7. הממשלה מודיעה על נכונותה להשתתף בוועידת ז'נבה, משתוזמן על ידי ארצות-הברית וברית-המועצות על יסוד החלטות 242 ו-338.
8. לקראת ועידת ז'נבה ומשא-ומתן ישיר מודיעה הממשלה על נכונותה של ישראל לנהל את המשא-ומתן כדי להשיג שלום אמתי, חוזה ומעשי, שיביא לגורמאליי-זאציה של החיים באזור.
9. באין חוזה שלום יתייבבו את הצדדים ההסכמים שנחתמו ביניהם על-ידי הממשלות הקודמות.
10. הכנסת הסמיכה את הממשלה בחוק להחיל בצו המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על כל שטח של ארץ ישראל, שייקבע בצו. סמכות חוקית ופארלא-מנטארית זו היא בשיקולה של הממשלה; היא לא תופעל בעוד מתנהל משא-ומתן על חוזה שלום בין ישראל ובין שכנותיה. הדבר יהיה קשור בבחירת העיתוי המתאים, בשיקול מדיני של הממשלה, בדיון מיוחד בכנסת ובאישורה.
11. שיווי זכויות לכל האזרחים והתושבים ללא הבדל דת, גזע, לאום, מין ועדה.

ז. הסכם קואליציוני בין הליכוד, המפד"ל ואגודת ישראל

- פריטי ההסכם:**
1. הממשלה תחתור להנהגת שבוע עבודה בן חמישה ימים תוך תיאום עם נציגי העובדים והמעסיקים.
 2. למטרה זו תמנה הממשלה ועדה ציבורית שתציע את הדרכים למימוש הדבר ותקבל חוות-דעת מקצועית מן המכון לפיריון העבודה.
 3. הממשלה תדאג שיוחק חוק שכר מינימום, שיבטיח שכר מינימום לכל עובד לאור השכר הממוצע במשק.

- כללי**
- א. הקואליציה תפעל בכנסת ובוועדותיה מתוך אחידות משותפת.
 - ב. תוקם הנהלת קואליציה בת 8 חברים לפי ההרכב הבא: הליכוד — 5; המפלגה הדתית-לאומית — 2; אגודת ישראל — 1.
 - ג. הנהלת הקואליציה תחליט ותכוון את פעולות הקואליציה והצבעות חבריה בכנסת ובוועדותיה.
 - ד. הנהלת הקואליציה תפעל על-פי תקנון שינוסח.

15. ועדת השרים תבדוק מחדש תוך 6 חודשים את כל היתרי העבודה מכל סוג שניתנו עד עתה, בין כללי ובין מיוחד, וזאת לאור האמור לעיל.

16. כל היתר עבודה שיוצא על-ידי הממונה לכך יובא לידיעת חברי ועדת השרים. כל חברי הוועדה, ובכללם פרופ' לב או נציגו, רשאים לערער על ההיתר או על תנאיו ובבקבות העירעור יובא העניין לפני הוועדה.

17. הממשלה תעודד מפעלים בהלוואות ובמענקים למען יוכלו להפסיק או לצמצם את העבודה בשבת.

18. תיבדק הדרך לקביעת מכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה שייצא את מוסדות המחקר בשטח זה כגוף המופקד מטעם המדינה על אירגון המחקר והפיתוח בכל הקשור למניעת עבודה בשבת. מכון זה כשיקום יהיה מופקד על מתן ייעוץ מקצועי לעניין בקשות היתרי עבודה בשבת.

19. מאחר והחוק לתיקון דיני עונשין (הפסקת הדין), תשל"ז—1977 חורג מן הסטאטוס קוו הדתי יתוקן החוק באופן שיימחק סעיף 5(א) (5) המתיר הפסקת הדין "מחמת תנאי המשפחתיים או התברתיים הקשים של האשה או של סביבתה".

20. יתוקן החוק לעניין העברת ילדים מבית-ספר אחד למשנהו באופן שייקבע שדין אחד לכל ילדי ישראל, ובכללם לתלמידי החינוך העצמאי.

21. ייעשה להשוואת זכויות החינוך העצמאי — המעוגן בחוק — על כל שלביו, קדם-יסודי, על-יסודי, וסמינארי לחינוך ממלכתי, תוך שמירת והבטחת אורטונומיה חינוכית. ייעשה לתיקון המעוות בהקמת מבנים לחינוך עצמאי ויושווה בהקדם מצב המבנים לחינוך העצמאי לזה של החינוך הממלכתי.

22. שר החינוך והתרבות יבדוק את ההסכם הקולליציני מיום י"ג בתשרי תשל"ד (29 באוקטובר 1974) ויפעל לביצועם של הסעיפים שלא בוצעו.

23. על-מנת לרכז במשרד החינוך את כל זרועות ופעולות החינוך הקיימים במשרדים שונים יבדוק ראש הממשלה את הדרכים לכך עם השרים הנוגעים בדבר.

24. יוסרו ההגבלות על פתיחתן של "ישיבות ההסדר" באזורי פיתוח וספר ויבוטלו ההגבלות על שירות "ישיבות ההסדר" לגבי בוגרי ישיבות תיכוניות.

25. יאופשר לתלמידי ישיבות תיכוניות ומקצועיות להתקבל בישיבות וכמו כן לבעלי תשובה.

26. השירות ב"ישיבות ההסדר" יהיה פתוח גם לבוגרי ישיבות מקצועיות ובוגרי מגמות תורניות בבתי-ספר תיכוניים דתיים.

27. בת המגישה הצהרה שטעמים של אורח חיים דתי או הווי משפחתי דתי מונעים ממנה לשרת בצה"ל, והצהרה זו מאושרת על-ידי בית-דין רבני, או בית משפט, תהיה פטורה משירות על-סמך הצהרתה בלבד, בלי כל בדיקה נוספת על-ידי איוו ועדה או גורם כלשהם.

שר הבטחון יבטל את התקנות בנדון ועדות פטור הקיימות למטרת שיחרור בנות דתיות בלבד ויקבע תקן נות בהתאם לאמור לעיל.

3. הממשלה תחתור להנהגת פנסיה ממלכתית שתבטיח לכל אזרח קיום לעת זיקנה. הממשלה תמנה ועדה שתברר עם כל הגורמים קידום מטרה זו.

4. הממשלה תגיש לכנסת הצעת חוק לביטוח-בריאות ממלכתי לכול. פרטי הצעת החוק יהיו על דעת השותפים להסכם זה.

5. ייעשה למען בניית דירות להשכרה בדמי שכיירות סבירים, במיוחד לזוגות צעירים ולמשפחות ברוכות ילדים.

6. הממשלה תפעל למען קליטתם הרוחנית והחברתית של העולים. תיעשינה פעולות למען קליטתם של העולים הדתיים. עולים דתיים יקבלו דיוור, במסגרת הזאת המקובלת, בסביבה המתאימה להם הן מבחינת השירותים הדרושים להם והן מבחינת האווירה הדתית המתאימה להם.

7. יוקפד על ביצוע מלא של סעיף 179 לפקודת החוק הפלילי 1936, האוסר פירסום תמונות תועבה והפצתן, מכירתן, הצגתן וכד', והדפסת ספרות תועבה הפצתה, מכירתה וכד'.

במידה שהחוק הקיים אינו מאפשר השגת המטרות הנ"ל תושלם החקיקה לכך.

8. הואיל וגיוור הוא מושג הילכתי, יתוקן חוק השבות וייקבע בו שהגיוור הוא לפי ההלכה.

חברי כנסת מן הקואליציה יגישו הצעת חוק פרטית שתקבע שגיוור הוא לפי ההלכה ושביית-הדין הרבני יהווה את הגוף המוסמך לאשר תקפותה של כל תעודת גיוור מחו"ל. ראש הממשלה יעשה כל מאמץ לגבש רוב פאר-לאמנטארי להצעות חוק אלו. שר הפנים לשעבר הודיע שלפי מיטב ידיעתו מאז קבלת התיקון לחוק השבות לפני שבע שנים לא נחשב לא יהודי כיהודי וכך תנהג הממשלה בעתיד.

9. יתוקן חוק האנטומיה והפתולוגיה, תשי"ג—1953 שיקבע כי גם לאחר שמואלו התנאים הדרושים לפי החוק הקיים אין לבצע ניתוח אחר המוות בלי הסכמת המשפחה בכתב. אדם שהביע התנגדותו בכתב לניתוח גוויתו, יכובד רצונו גם אם משפחתו מסכימה לניתוח.

10. יובטח בחקיקה שלא יופלה לרעה אדם בקבלתו לעבודה, בקידומו ובהישארותו בעבודה, בשל רצונו לשמור על קדושת השבת.

11. יוקפד על ביצוע, הלכה למעשה, של חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א—1951.

12. יובטח שהתחבורה הציבורית תיפסק לפני כניסת השבת או החג ולא תחודש אלא לאחר צאת השבת או החג, תוך קיום הסטאטוס קו בנושא זה.

13. פרופ' זאב לב, ראש המכון המדעי הטכנולוגי לבעיות הלכה, או נציגו, יותאם באורח קבע בוועדת השרים להיתרי עבודה בשבת. התעוררו חילוקי דעות בוועדה האמורה בחוק — תכריע ועדה בראשות ראש הממשלה ובהשתתפות שר הדתות ונציגי אגודת ישראל.

14. לא יאושרו למעשה היתרי עבודה בשבת לצרכים כלכליים בלבד.

40. יתוקנו הכירסומים שחלו בסמכויות השיפוט של בתי-הדין הרבניים מאז קבלת החוק.

בין השאר יתוקנו הנושאים כדלקמן:

(א) תוענק לבתי-הדין הרבניים כל סמכות בנושא אכיפת פסקי-דין הנתונה לבית הדין לעבודה.

(ב) נושא האבהות ייכלל במסגרת סמכותו המקבילה של בית-הדין הרבני בהסכמת הצדדים על-פי סעיף 9 לחוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגרושין), תשי"ג—1953.

(ג) תיבדק שאלת סמכות השיפוט בענייני גירושין ובמקרים שרק אחד מבני הזוג תושב או אורז ולפי ממצאי הבדיקה תשקוד הממשלה למצוא פתרון לבעיה במסגרת חוק גישואין וגרושין.

(ד) יתוקן סעיף 155 לחוק הירושה, תשכ"ה—1965, באופן שיצוין בו כי לבית-הדין הרבני סמכות למנות מנהל עובד ולתת צו חלוקה בעין של נכסי העובד כאשר קיימת הסכמת הצדדים הנוגעים בדבר.

(ה) לבית-הדין הרבני תהיה סמכות למנות אפוטרופוס על חסוי אגב הליך שבסמכותו חוק התייעצות ושיתוף של משרד הסעד והאפוטרופוס הכללי.

(ו) תימצא הדרך כיצד להפעיל את בית-הדין המיוחד (על-פי סעיף 55 לדבר המלך ומועצתו) במקרים בהם מתעוררת שאלה של סמכות.

(ז) הממשלה תבדוק את מעמד הדיינים במגמה לשפרו.

(ח) יתוקן חוק בתי דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה—1965, באופן שתאפשר הטלת מאסר על מתפרע ויתואמו שיעורי הקנסות, הכול באישורו של נשיא בית המשפט העליון.

(ט) הממשלה תבדוק את הדרך לאפשר סמכות נמשכת לבתי-הדין הרבניים בענייני מונות והחזקת ילדים.

41. לנציגי אגודת ישראל יהיה חופש פעולה בכנסת בכל הקשור לענייני דת.

42. תוך שלושה חודשים מכינון הממשלה תוקם ועדה קואליציונית שתכין הצעת חוק לשינוי שיטת הבחירות לשיטה אזורית-יחסית.

לאחר שיעובדו פרטי החוק על דעת כל השותפים לקואליציה תוגש ההצעה לאישור הכנסת.

43. תוקם ועדה מצומצמת בראשות ראש הממשלה שתשקוד על ביצוע ההסכם על כל סעיפיו, לרבות גיור כהלכה, במשך זמן סביר ותפתור בעיות שיועלו על-ידי אחת השותפות להסכם זה.

נחתם ביום ג' בתמוז תשל"ז (19 ביוני 1977).

28. א. הסיעות החתומות על הסכם זה תדאגנה באמצעות חקיקה שהתקציבים המאושרים של המועצות הדתיות על-פי חוק יבוצעו על-ידי המועצות הדתיות עצמן ללא תלות ברשות המקומית.

ב. תיבדק בעיית תנאי העבודה של העובדים והנבחרים במועצות הדתיות.

ג. יתוקן החוק שלפיו ממנה שר הדתות 45% מהרכב המועצות הדתיות וישאר סייג אחד בלבד שעל שר הדתות להיוועץ עם ראשי הרשויות המקומיות.

29. ייעשה שחקיקה בפקודת העיריות בנוגע לשבת תהיה אחידה.

30. ייעשה לאישור בהקדם, בכנסת התשיעית, של הצעת החוק לחיקון דיני עונשין (פיתוי להמרת דת), תשל"ה—1975 על ידי מתן כסף או טובה חמרית שהוגשה על-ידי חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ והועברה על-ידי הכנסת השמינית לוועדה.

31. בחוקים שיתקבלו לא יוענקו זכויות נוספות ל"ידועה בציבור".

32. הממשלה תציע לכנסת להחיל את חוק הרציפות על החוק נגד הונאה בכשרות שאושר בקריאה ראשונה בכנסת השמינית. הממשלה תבטיח את קבלת החוק בקריאה שנייה ושלישית בצורתו המקורית, כפי שהוגש לכנסת השמינית על-ידי הממשלה הקודמת, בתיקון שיעיר עוררין בקשר לשיקולים הילכתיים אפשר להגיש לבית-הדין הרבני הגדול לעירעורים.

33. ייעשה למען מניעת שיווק בשר חזיר באזורים בעלי אוכלוסיה יהודית. אם החוק הקיים אינו מאפשר להשיג המטרה הנ"ל תושלם החקיקה בנידון.

34. שר המשפטים יבדוק מתוך מגמה חיובית להחליף את הנוהג של שבועה באלוקים להוציא דק בבתי-המשפט.

35. הכותל המערבי והדרומי בירושלים יישארו ברשות ועדת ההלכה של משרד הדתות.

36. לא יהיה כל שינוי במה שנוגע לביצוע החוק לשירות לאומי, תשי"ג—1953.

37. הממשלה תגלה התחשבות בצרכים המיוחדים של הציבור הדתי והחרדי כגון: ישיבות, כולל אברכים, תלמודי תורה ומתיבתות, רשת שיעורי תורה למבוגרים ולנוער, בתי חולים, מקוואות ובתי כנסת.

38. תיבדק האפשרות להרחיב את מינהלת שירות התעסוקה בכדי לכלול נציגות של אירגוני עובדים נוספים.

39. חוק העתיקות, תשל"ו—1976, יאושר בקריאה שלישית, עם ההסתייגות של חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ כפי שהתקבלה בקריאה שנייה בכנסת השמינית.

ת. הסכם קואליציוני בין הליכוד, המפד"ל ואגודת ישראל ובין התנועה הדמוקרטית לשינוי

של הכנסת ולכל המאוחר כעבור שנה, במקרה שבמושב החורף לא יתקבל החוק הזה.

9. התנועה הדמוקרטית לשינוי תשותף בכל ועדות הממשלה הקבועות על פי היסוד הייצוגי המקובל.

10. בעניינים מדיניים הנוגעים ליהודה ושומרון יינתנו לתנועה הדמוקרטית לשינוי חופש ההתבטאות וזכות ההימנעות מהצבעה בכנסת.

11. החלטותיה של הממשלה בענייני התנחלות יידונו ויוכרעו בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת אם חבר התנועה הדמוקרטית לשינוי יתבע דיון כזה.

12. בכל ענייני דת, לרבות הסטאטוס קוו בעניינים אלה, יינתן לתנועה הדמוקרטית לשינוי חופש ההצבעה בכנסת.

13. הוגשה בכנסת הצעה להביע אי-אמון לממשלה — תצביע התנועה הדמוקרטית לשינוי, יחד עם כל הסיעות התומכות בממשלה, אמון בממשלה.

14. שיטת הבחירות לכנסת תהיה אזורית—יחסית—אישית. הכנסת העשירית תיבחר על-פי שיטה חדשה זו. תקום ועדה קואליציונית, שתדון בפרטי שינוי שיטת הבחירות. הזמן המוקצב להשלמתה של עבודת הוועדה הוא תשעה חודשים מיום הקמתה. מספרי האזורים שישמשו יסוד לדיון ולהחלטת הוועדה הם בין שישה לשישה-עשר.

15. מפלגות הקואליציה יכינו במשותף הצעת חוק מפלגות.

נחתם ביום י"ב בחשוון תשל"ח (24 באוקטובר 1977).

1. נוסף להסכמים הקואליציוניים, שנחתמו ביום ג' בתמוז תשל"ז — 19 ביוני 1977 בין הליכוד ובין המפד"ל ובין אגודת ישראל, נחתם בזה הסכם קואליציוני בין הליכוד, המפד"ל ואגודת ישראל מצד אחד ובין התנועה הדמוקרטית לשינוי מצד שני.

2. התנועה הדמוקרטית לשינוי תיוצג בממשלה על-ידי ארבעה שרים, והם: סגן ראש הממשלה; שר העבודה והרווחה; שר המשפטים; שר התחבורה ושר התקשורת.

3. בהיעדרו של ראש הממשלה ימלא סגן ראש הממשלה את מקומו.

4. סגן ראש הממשלה יהיה יו"ר ועדת שרים לענייני עבודה ורווחה ויתאם את המשרדים הפועלים בשטח הרווחה החברתית. הדיון בתקציבי משרדי החברה והר-ווחה יקויים בין סגן ראש הממשלה לבין השרים המופק-דים על משרדים אלה.

5. על פי החלטת הממשלה מיום ה'23 באוקטובר 1977 יוקם משרד העבודה והרווחה והוא מורכב ממשרד העבודה וממשרד הסעד לשעבר. שני המשרדים האלה יחדלו מלהתקיים וסמכויותיהם יועברו למשרד חדש שיי-קרא: משרד העבודה והרווחה. שר העבודה והרווחה ישא באחריות מיניסטריאלית לביטוח הלאומי.

6. שר התחבורה ושר התקשורת ממונה על שני המשרדים והם: משרד התחבורה ומשרד התקשורת.

7. שר המשפטים יהיה יושב-ראש ועדת השרים לענייני חקיקה.

8. משרד הבריאות יצורף למשרד העבודה והרווחה לאחר קבלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, במושב החורף

